

ΧΑΡΟΚΟΠΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΣΧΟΛΗ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ, ΓΕΩΓΡΑΦΙΑΣ & ΕΦΑΡΜΟΣΜΕΝΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΒΙΩΣΙΜΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

Στρατηγικό Σχέδιο Ανάπτυξης **Τμήματος Οικονομίας και Βιώσιμης Ανάπτυξης** **2024-2028**

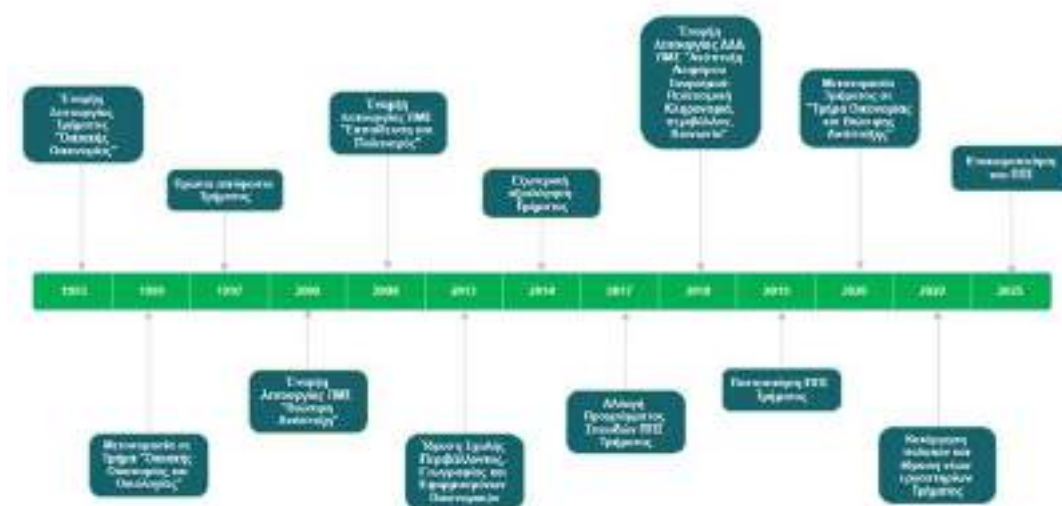

Περιεχόμενα

1.	Ιστορικά στοιχεία – Φυσιογνωμία του Τμήματος	3
2.	Τρέχουσα Κατάσταση.....	6
2.1.	Προγράμματα Σπουδών	6
2.1.1.	Προπτυχιακό Πρόγραμμα Σπουδών	6
2.1.2.	Προγράμματα Μεταπτυχιακών Σπουδών (ΠΜΣ).....	9
2.1.2.1.	Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα Σπουδών «Βιώσιμη Ανάπτυξη».....	9
2.1.2.2.	Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα Σπουδών «Εκπαίδευση και Πολιτισμός»	9
2.1.2.3.	Διεθνές, Διδρυματικό και Διατμηματικό Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών (Δ.Δ.Δ. Π.Μ.Σ.) “Ανάπτυξη Αειφόρου Τουρισμού: Πολιτιστική Κληρονομιά, Περιβάλλον, Κοινωνία-Development of Sustainable Tourism: Cultural heritage, Environment, Society”	10
2.1.2.4.	Πρόγραμμα Διδακτορικών Σπουδών (ΠΔΣ).	11
3.	Ερευνητική Δραστηριότητα Τμήματος.....	12
4.	Υποδομές, Υπηρεσίες και Διοίκηση	14
5.	Εξωστρέφεια και Διεθνοποίηση	16
6.	Επαγγελματικές Διέξοδοι των Πτυχιούχων του Τμήματος.....	17
7.	Στρατηγικό Σχέδιο Τμήματος ΟΒΑ 2024-2028	18
8.	Αποτύπωση Υφιστάμενης Κατάστασης	20
9.	Στρατηγικό Σχέδιο Έρευνα 2024-2028.....	27
10.	Ανάλυση SWOT	30
11.	Στρατηγικοί άξονες προτεραιότητας και Δράσεις – Στοχοθεσία.....	32
12.	Δράσεις επίτευξης στόχων Τμήματος 2024-2028.....	37
13.	Συμπεράσματα	39
14.	Δείκτες Στοχοθεσίας.....	39

1. Ιστορικά στοιχεία – Φυσιογνωμία του Τμήματος

Ο εθνικός ευεργέτης Παναγής Χαροκόπος (1835-1911), στο πλαίσιο της πλούσιας κοινωφελούς δραστηριότητάς του, ενδιαφέρθηκε ιδιαίτερος για την εκπαίδευση στον τομέα της Οικιακής Οικονομίας, μεριμνώντας για την ίδρυση και χρηματοδότηση Σχολής για την παραγωγή επιστημονικού δυναμικού στην Οικιακή Οικονομία. Για τον σκοπό αυτό αγόρασε το 1906 οικόπεδο 20.000 τ.μ. στην Καλλιθέα, επί του οποίου ανεγέρθηκε (1915-1920) εκπαιδευτήριο με τη φροντίδα του αδελφού του Σπυρίδωνα Χαροκόπου. Το 1959 προστέθηκε στο κτήριο αυτό μια νέα πτέρυγα. Στο ανωτέρω κτηριακό συγκρότημα στεγάσθηκε το 1929 η «Χαροκόπειος Ανωτάτη Σχολή», η οποία έπαυσε να λειτουργεί το 1990 με την ίδρυση του Χαροκοπέιου Πανεπιστημίου. Η κτηριακή υποδομή του Πανεπιστημίου ανακαινίσθηκε πλήρως τα έτη 1993-1994 και συμπληρώθηκε με την ανέγερση ενός νέου κτηρίου κατά τη διετία 1999-2000. Το Χαροκόπειο Πανεπιστήμιο ιδρύθηκε, σύμφωνα με διεθνή πρότυπα, το 1990 (άρθρο 9 του Ν. 1894/90 και άρθρο 17 του Ν. 1966/91). Το Τμήμα Οικονομίας & Βιώσιμης Ανάπτυξης (ΤΟΒΑ) [πρώην Οικιακής Οικονομίας & Οικολογίας – ΦΕΚ μετονομασίας 5313/3-12-2020] λειτουργεί από το 1993 και αποτελεί το ένα από τα δύο Τμήματα της «Σχολής Περιβάλλοντος, Γεωγραφίας και Εφαρμοσμένων Οικονομικών» του Χαροκοπέιου Πανεπιστημίου. Στην Εικόνα 1 αποτυπώνονται διαχρονικά τα βασικά ορόσημα της λειτουργίας του Τμήματος από την έναρξη της λειτουργίας του.

Εικόνα 1: Σημαντικά ορόσημα στην ιστορία της λειτουργίας του Τμήματος Οικονομίας και Βιώσιμης Ανάπτυξης από το 1993 κ.ε.

Σημειώνεται ότι από το 2019 το Πρόγραμμα Προπτυχιακών Σπουδών (ΠΠΣ), το οποίο πιστοποιήθηκε από την Αρχή Διασφάλισης και Πιστοποίησης της Ποιότητας στην Ανώτατη Εκπαίδευση- ΑΔΙΠ (Απόφαση Πιστοποίησης Τμήματος), σύμφωνα με την οποία το Τμήμα Οικιακής Οικονομίας και Οικολογίας (νυν Οικονομίας και Βιώσιμης Ανάπτυξης) «συμμορφώνεται πλήρως με τις αρχές του προτύπου ποιότητας ΠΠΣ της ΑΔΙΠ και τις Αρχές Διασφάλισης Ποιότητας του Ευρωπαϊκού Χώρου Ανώτατης Εκπαίδευσης (ESG 2015)». Επίσης, θα πρέπει να σημειωθεί ως ιστορικό ορόσημο στη λειτουργία του Τμήματος η μετονομασία του από Τμήμα Οικιακής Οικονομίας και Οικολογίας σε Τμήμα Οικονομίας και Βιώσιμης Ανάπτυξης (ΦΕΚ μετονομασίας 5313/3-12-2020, τ. Β'). Σε συνέχεια της μετονομασίας του Τμήματος ακολούθησε το 2022 η κατάργηση των παλαιών και η ίδρυση των νέων εργαστηρίων του Τμήματος με καθορισμό του εσωτερικού κανονισμού λειτουργίας τους (ΦΕΚ 2927/5-7-2021, τ. Β').

Το Τμήμα Οικονομίας και Βιώσιμης Ανάπτυξης (ΤΟΒΑ) έχει ως αποστολή την καλλιέργεια και την προαγωγή της επιστήμης της βιωσιμότητας, με σκοπό την ενίσχυση της ποιότητας ζωής και της ευημερίας του ανθρώπου λαμβάνοντας υπόψη την αλληλεπίδραση του με το οικονομικό, κοινωνικό και πολιτιστικό περιβάλλον και την ανάγκη διασφάλισης της ικανότητας των μελλοντικών γενεών να ικανοποιούν τις δικές τους ανάγκες. Ειδικότερα, αντικείμενο του Τμήματος αποτελεί η εκπαίδευση και η προώθηση της διεπιστημονικής έρευνας με στόχο την προαγωγή της Βιώσιμης Ανάπτυξης καθώς και Εφαρμοσμένων πτυχών της Οικονομίας, που άπτονται της βιωσιμότητας, συνδυάζοντας τη θεωρία με την εργαστηριακή και την πρακτική άσκηση, ακολουθώντας τις τρέχουσες επιστημονικές εξελίξεις.

Οι βασικοί στόχοι των σπουδών στο Τμήμα είναι: α) η προώθηση της επιστημονικής γνώσης και της έρευνας σε αντικείμενα που αφορούν στην Οικονομία και Βιώσιμη Ανάπτυξη, όπως η βιώσιμη συμπεριφορά καταναλωτών και των επιχειρήσεων, η οργάνωση και λειτουργία της οικογένειας, η οργάνωση και λειτουργία επιχειρήσεων και οργανισμών, η μελέτη των παραγωγικών συντελεστών που καθορίζουν την ανάπτυξη ενός τόπου, οι βιώσιμες πρακτικές στον πρωτογενή, δευτερογενή και τριτογενή τομέα παραγωγής και η διαχείριση του φυσικού και πολιτισμικού περιβάλλοντος, β) η εκπαίδευση των φοιτητών/τριών σε τομείς του συνόλου της οικονομικής δραστηριότητας, ώστε να μπορούν να αξιοποιούν τους κοινωνικούς, φυσικούς και πολιτιστικούς πόρους, προκειμένου να συμβάλουν στην οικονομική ανάπτυξη με γνώμονα την ποιότητα ζωής. Η έννοια του όρου “ποιότητα ζωής” άπτεται όλου του φάσματος των συνθηκών της ζωής και των τομέων δραστηριοποίησης των μελών μιας οικογένειας που αφορούν στην οικονομική διαχείριση, στην καταναλωτική συμπεριφορά, στη διατροφή, στις διαπροσωπικές και κοινωνικές σχέσεις, στη διαχείριση του φυσικού περιβάλλοντος, της πολιτισμικής κληρονομιάς κ.ά., οι οποίοι συμβάλλουν στη διασφάλιση της σωματικής και ψυχικής τους υγείας και γ) η παροχή ψυχοπαιδαγωγικής εκπαίδευσης για την απόκτηση Παιδαγωγικής και Διδακτικής Επάρκειας, η οποία θα καταστήσει τους αποφοίτους του Τμήματος ικανούς να αναλάβουν τη διδασκαλία, σε δημόσια ή ιδιωτικά σχολεία της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, μαθημάτων σχετικών με τα γνωστικά αντικείμενα του Τμήματος.

Στο Τμήμα λειτουργούν τα ακόλουθα τέσσερα (4) θεσμοθετημένα Εργαστήρια:

- I. ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΑΝΘΡΩΠΟΟΙΚΟΛΟΓΙΑΣ, το οποίο εξυπηρετεί τις εκπαιδευτικές και ερευνητικές ανάγκες στα γνωστικά αντικείμενα που αφορούν στην Οικιακή Οικονομία, τη βιωσιμότητα και ποιότητα ζωής της οικογένειας, το φυσικό περιβάλλον και την Οικολογία, το ανθρωπογενές και δομημένο περιβάλλον, τη βιώσιμη διατροφή του ανθρώπου, την επισιτιστική ασφάλεια και σπατάλη τροφίμων, τον κύκλο ζωής και αξίας των προϊόντων, την κοινωνική και αλληλέγγυα οικονομία, τη συμμετοχική ανάπτυξη και την οικιακή τεχνολογία.
- II. ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΕΦΑΡΜΟΣΜΕΝΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΙ ΒΙΩΣΙΜΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ, το οποίο εξυπηρετεί τις εκπαιδευτικές και ερευνητικές ανάγκες στα γνωστικά αντικείμενα των εφαρμοσμένων οικονομικών και της βιώσιμης ανάπτυξης, με έμφαση στην ορθολογική διαχείριση των οικονομικών, κοινωνικών και περιβαλλοντικών πόρων, τη μελέτη των βασικών συντελεστών που καθορίζουν την τοπική και περιφερειακή ανάπτυξη, την ανάλυση του πρωτογενούς, δευτερογενούς και τριτογενούς τομέα παραγωγής, τη μελέτη διερεύνησης των αναγκών και της συμπεριφοράς του καταναλωτή καθώς και την ανάλυση της επιχειρηματικότητας, του μάρκετινγκ, της εφοδιαστικής αλυσίδας και της διοίκησης.

- III. ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΒΙΩΣΙΜΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ, το οποίο εξυπηρετεί τις εκπαιδευτικές και ερευνητικές ανάγκες στα γνωστικά αντικείμενα που αφορούν στη βιώσιμη ανάπτυξη και διαχείριση του τουρισμού, την τέχνη, τον πολιτισμό και την πολιτιστική κληρονομιά, την ολοκληρωμένη διαχείριση (μάνατζμεντ) και μάρκετινγκ της πολιτιστικής κληρονομιάς, την πολιτιστική και δημιουργική βιομηχανία, τις πολιτιστικές διαδρομές, τη διοίκηση ολικής ποιότητας, τις νεοφυείς επιχειρήσεις (start up) στον τουρισμό, τον πολιτισμό και τον ελεύθερο χρόνο, την καινοτομία στις τουριστικές υπηρεσίες και τις εναλλακτικές μορφές τουρισμού.
- IV. ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΨΥΧΟΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗΣ, το οποίο εξυπηρετεί τις εκπαιδευτικές και ερευνητικές ανάγκες του Τμήματος στα γνωστικά αντικείμενα της αγωγής και της ψυχολογίας της εκπαίδευσης με έμφαση στην ανάπτυξη του εκπαιδευτικού και την αποτελεσματική διδασκαλία, τη διδακτική μεθοδολογία, την εκπαιδευτική αξιολόγηση, τις δυσκολίες μάθησης, προσαρμογής και επικοινωνίας στο σχολείο και την οικογένεια, τη σχολική συμβουλευτική, την καινοτομία και δημιουργικότητα στην εκπαίδευση, τον ρόλο της οικογένειας και του σχολείου στην ανάπτυξη του παιδιού, τη διαχείριση της επικοινωνίας στο σχολικό περιβάλλον, την ψυχολογία και την εκπαίδευση για τη βιώσιμη ανάπτυξη. Το εν λόγω Εργαστήριο στοχεύει στην προαγωγή της επιστήμης μέσω (α) της υλοποίησης ερευνητικών προγραμμάτων σε συνεργασία με εθνικούς και διεθνείς φορείς, (β) της ευαισθητοποίησης της ακαδημαϊκής κοινότητας και της τοπικής κοινωνίας σε θέματα αγωγής, παιδαγωγικής ψυχολογίας και συμβουλευτικής και (γ) της επιμόρφωσης επαγγελματικών ομάδων.

Το Τμήμα φροντίζει να διασφαλίζει ότι οι εκπαιδευτικοί στόχοι που σχετίζονται με τις γνώσεις και δεξιότητες των αποφοίτων των προγραμμάτων σπουδών, είναι σε συμφωνία με τον ακαδημαϊκό και ερευνητικό προσανατολισμό των μαθημάτων, καθώς και με τις ανάγκες της κοινωνίας και της αγοράς εργασίας. Αυτό επιτυγχάνεται με μια θεμελιωμένη και στοχοθετημένη εκπαιδευτική και ερευνητική στρατηγική, καθώς και με την ανάπτυξη ενός αποτελεσματικού εσωτερικού συστήματος διασφάλισης της ποιότητας σπουδών. Το Τμήμα Οικονομίας και Βιώσιμης Ανάπτυξης στοχεύει να εξασφαλίσει την ακαδημαϊκή του ανάπτυξη μέσω της διασφάλισης της ποιότητας των προγραμμάτων σπουδών, της ανανέωσης των υφιστάμενων και της δημιουργίας νέων, καθώς και της προσέλκυσης ικανών προπτυχιακών και μεταπτυχιακών φοιτητών/τριών. Παράλληλα, επικεντρώνεται στην ενίσχυση της ερευνητικής του δράσης με την αναβάθμιση των υποδομών και των διαδικασιών για την έρευνα και την αξιοποίηση των αποτελεσμάτων της. Το Τμήμα επιδιώκει να ενισχύσει τη σύνδεσή του με την κοινωνία και την αγορά εργασίας μέσω συνεργασιών, σεμιναρίων και επιμορφώσεων, ενώ ταυτόχρονα προωθεί τη διεθνοποίησή του με την προσφορά ξενόγλωσσων μαθημάτων και την κινητικότητα φοιτητών/τριών και προσωπικού. Επιπλέον, δεσμεύεται για τη διασφάλιση ενός θετικού και αποτελεσματικού μαθησιακού περιβάλλοντος, αξιοποιώντας σύγχρονες διδακτικές πρακτικές και την τεχνολογία. Τέλος, προωθεί την ισότητα και την προσβασιμότητα, εξασφαλίζοντας ίσες ευκαιρίες για όλους, συμπεριλαμβανομένων των ατόμων με αναπηρίες.

Όσον αφορά στις διεργασίες που αποσκοπούν στη διασφάλιση της ποιότητας, αυτές βασίζονται στη στενή και ομαλή συνεργασία μεταξύ των ακαδημαϊκών και διοικητικών μονάδων του Τμήματος. Μεγάλο μέρος των εργασιών πραγματοποιούνται από τα όργανα του Τμήματος, ενώ οι διοικητικές μονάδες υποστηρίζουν τις διαδικασίες, για παράδειγμα, παρέχουν πληροφορίες διαχείρισης, όπως πληροφορίες σχετικά με την εισαγωγή φοιτητών/τριών, τον προγραμματισμό της διδασκαλίας, τη διεξαγωγή εξετάσεων και τη διασφάλιση της υποδομής και του περιβάλλοντος σπουδών.

Οι εκπαιδευτικές ανάγκες του Τμήματος Οικονομίας και Βιώσιμης Ανάπτυξης εξυπηρετούνται από έμπειρο εξειδικευμένο διδακτικό προσωπικό, τα γνωστικά αντικείμενα του οποίου καλύπτουν το σύνολο, σχεδόν, των επιστημονικών περιοχών που πραγματεύονται τα προγράμματα σπουδών. Στο ΤΟΒΑ υπηρετούν σήμερα 17 μέλη ΔΕΠ (7 Καθηγητές/τριες, 5 Αναπληρωτές/τριες Καθηγητές/τριες και 5 Επίκουροι Καθηγητές/τριες), 4 μέλη ΕΔΙΠ και 4 μέλη ΕΤΕΠ, τα οποία μεριμνούν για τη συνεχή εξέλιξη των προγραμμάτων σπουδών αλλά και τη συνεχή ερευνητική ανάπτυξη του Τμήματος. Το Τμήμα στελεχώνεται, επίσης, από σχετικά περιορισμένο αριθμό διοικητικών υπαλλήλων που κυρίως απασχολούνται στη Γραμματεία του Τμήματος [συνολικά 3 διοικητικούς υπαλλήλους, εκ των οποίων, μία (1) είναι υπάλληλος αορίστου χρόνου (ΙΔΑΧ) και δύο (2) είναι συμβασιούχοι ορισμένου χρόνου (ΙΔΟΧ)].

2. Τρέχουσα Κατάσταση

2.1 Προγράμματα Σπουδών

Το Τμήμα Οικονομίας και Βιώσιμης Ανάπτυξης (ΤΟΒΑ) προσφέρει προγράμματα σπουδών πρώτου, δεύτερου και τρίτου κύκλου σπουδών, τα οποία στοχεύουν στην προαγωγή της γνώσης, χαρακτηρίζονται από επιστημονική συνοχή και ικανοποιούν τις απαραίτητες προϋποθέσεις που εγγυώνται υψηλό επίπεδο σπουδών.

2.1.1. Πρόγραμμα Προπτυχιακών Σπουδών

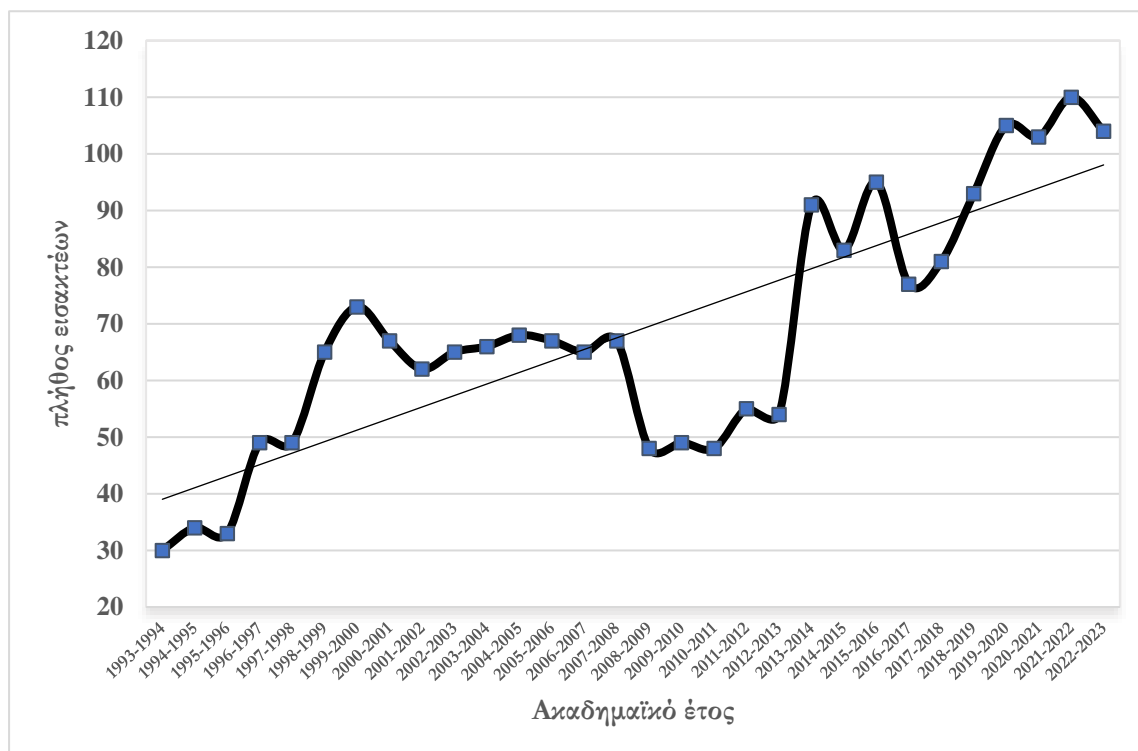
Η 178^η/18/07/2024 Συνέλευση του Τμήματος Οικονομίας και Βιώσιμης Ανάπτυξης ενέκρινε την πρόταση επικαιροποίησης του ΠΠΣ, που πρότείνει η Επιτροπή Αναμόρφωσης του ΠΠΣ του Τμήματος, ύστερα από προσεκτική και λεπτομερή μελέτη του τρέχοντος ΠΠΣ (2017) του Τμήματος και λαμβάνοντας υπόψιν την αλλαγή της ονομασίας του Τμήματος, τη γνώμη και τις ανάγκες των φοιτητών/τριών, τις προϋποθέσεις της εγγραφής των αποφοίτων στο Οικονομικό Επιμελητήριο Ελλάδος, την Παιδαγωγική Επάρκεια, την τελευταία εξωτερική αξιολόγηση του Τμήματος, καθώς και τις επιστημονικές εξελίξεις στον τομέα της οικονομίας και της βιώσιμης ανάπτυξης. Το νέο πρόγραμμα σπουδών θα τεθεί σε εφαρμογή από το ακαδημαϊκό έτος 2025-2026 (έγκριση αναθεώρησης ΠΠΣ στην 488^η/23-10-2024 συνεδρία της Συγκλήτου κατόπιν θετικής εισήγησης της Επιτροπής Διασφάλισης Ποιότητας στην 9η/15-10-2024 συνεδρίασή της).

Το ΠΠΣ απονέμει Πτυχίο, για την απόκτηση του οποίου οι φοιτητές/τριες παρακολουθούν σαράντα τέσσερα (44) μαθήματα - εκ των οποίων, τα τριάντα πέντε (35) είναι Υποχρεωτικά και τα επτά (7) είναι Επιλογής, - Πρακτική Άσκηση και Πτυχιακή Μελέτη/Εργασία. Τα τριάντα τρία (33) Υποχρεωτικά και τα επτά (7) μαθήματα Επιλογής αντιστοιχούν σε 5 ECTS το καθένα, ένα Υποχρεωτικό μάθημα αντιστοιχεί σε 6 ECTS και ένα Υποχρεωτικό μάθημα σε 4 ECTS, η Πρακτική Άσκηση σε 10 ECTS και η Πτυχιακή Μελέτη/Εργασία σε 20 ECTS. Εναλλακτικά, οι φοιτητές/τριες έχουν τη δυνατότητα, αντί να εκπονήσουν Πτυχιακή Μελέτη/Εργασία, να παρακολουθήσουν τέσσερα (4) επιπλέον μαθήματα Επιλογής (Μαθήματα Αντί Πτυχιακής Μελέτης/Εργασίας), δύο (2) σε χειμερινό και δύο (2) σε εαρινό εξάμηνο. Η επιλογή, είτε εκπόνησης Πτυχιακής Μελέτης/Εργασίας, είτε μαθημάτων Αντί Πτυχιακής, από τους/τις φοιτητές/τριες, είναι δεσμευτική και δεν δύναται να αλλάξει, πέραν εξαιρετικών περιπτώσεων (όπως ενδεικτικά αποδεδειγμένοι σοβαροί λόγοι υγείας, κώλυμα επιβλέποντος/ουσας) μετά από αιτιολογημένη απόφαση της Συνέλευσης. Στην εικόνα 2 αποτυπώνεται σχεδιαγραμματικά η δομή του επικαιροποιημένου ΠΠΣ του Τμήματος, που θα τεθεί σε εφαρμογή από το 2025.

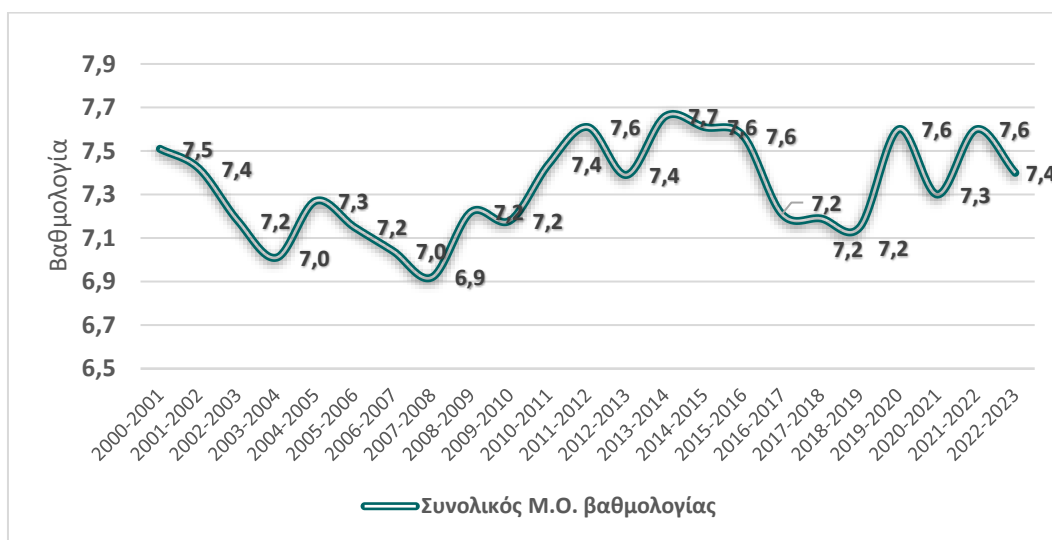
Εικόνα 2 Δομή Προπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών

Τα μέλη του Τμήματος συνεχώς μεριμνούν για τη συνεχή εξέλιξη των προγραμμάτων σπουδών επιτρέποντας, επίσης, να ανταπεξέλθει με επιτυχία στην αύξηση του αριθμού των εισακτέων στο ΠΠΣ, όπως αποτυπώνεται στο Διάγραμμα 1.

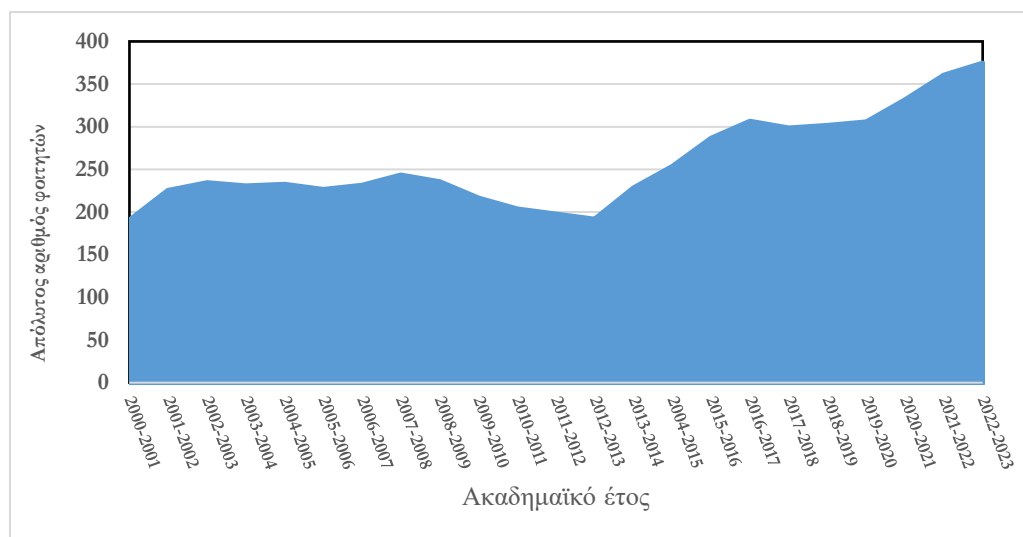

Όπως φαίνεται, η γενική εικόνα παρουσιάζει, αν και με μικρές διακυμάνσεις, μία συνεχή ανοδική πορεία ζήτησης του Τμήματος. Ιδιαίτερα μετά το 2012 παρατηρείται σχεδόν διπλασιασμός των εισερχόμενων φοιτητών/τριών στο Τμήμα, ενώ τα τελευταία χρόνια ο αριθμός έχει περάσει το φράγμα των 100 εισερχόμενων φοιτητών/τριών. Ενδιαφέρον είναι

επίσης το γεγονός ότι ο μέσος όρος βαθμολογίας των αποφοιτών των φοιτητών/τριών παραμένει σταθερός (Διάγραμμα 2), ενώ παρατηρείται αυξητική τάση στον αριθμό των φοιτητών/τριών που βρίσκονται εντός της κανονικής διάρκειας φοίτησης (Διάγραμμα 3).

Διάγραμμα 2. Εξέλιξη του συνολικού μέσου όρου βαθμολογίας των αποφοίτων του Π.Π.Σ. έως το 2020-2023.

Διάγραμμα 3. : Αριθμός φοιτητών στο Τμήμα που βρίσκονται εντός κανονικής διάρκειας (v=4) έως το 2020-2023.

2.1.2. Προγράμματα Μεταπτυχιακών Σπουδών (ΠΜΣ)

Τα Προγράμματα Μεταπτυχιακών Σπουδών (ΠΜΣ) του Τμήματος έχουν σχεδιαστεί έτσι ώστε να ανταποκρίνονται σε διαφορετικές πτυχές του στρατηγικού σχεδιασμού του και είναι τα εξής:

2.1.2.1. Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών «Βιώσιμη Ανάπτυξη»

Πρόκειται για νέο ΠΜΣ, το οποίο αποτελεί μετεξέλιξη προηγούμενου ΠΜΣ με τον ίδιο τίτλο, το οποίο ξεκίνησε τη λειτουργία του το 2000 και λειτουργεί μέχρι σήμερα, στο Τμήμα Οικονομίας και Βιώσιμης Ανάπτυξης. Ο αριθμός των αποφοίτων του Προγράμματος, μέχρι σήμερα, ανέρχεται σε ±580 άτομα (έως τον Ιανουάριο 2023). Η αξιολόγηση από την ΕΘΑΑΕ του νέου ΠΜΣ «Βιώσιμη Ανάπτυξη» πραγματοποιήθηκε στις 9 Δεκεμβρίου του 2024.

Το ΠΜΣ «Βιώσιμη Ανάπτυξη» έχει ως σκοπό να παρέχει υψηλού επιπέδου επιστημονική εξειδίκευση στα γνωστικά πεδία της Βιώσιμης Ανάπτυξης. Το γνωστικό αντικείμενο του ΠΜΣ περιλαμβάνει τρεις ειδικεύσεις σπουδών: α) Τοπική Ανάπτυξη και Έξυπνες Πόλεις, β) Διαχείριση Περιβάλλοντος, γ) Βιώσιμη Εφοδιαστική Αλυσίδα, με διακριτούς στόχους ως προς την κατάρτιση των μεταπτυχιακών φοιτητών/τριών του. Το ΠΜΣ αποσκοπεί στην προαγωγή της γνώσης και της επιστήμης, στην καλλιέργεια δεξιοτήτων και στην ανάπτυξη της έρευνας και αναφέρεται σε συναφή πεδία με αυτά που θεραπεύει το ΠΠΣ του Τμήματος Οικονομίας και Βιώσιμης Ανάπτυξης. Το ΠΜΣ «Βιώσιμη Ανάπτυξη» απονέμει Δίπλωμα Μεταπτυχιακών Σπουδών (Δ.Μ.Σ.), το οποίο αντιστοιχεί στο επίπεδο 7 (επτά) του Εθνικού και Ευρωπαϊκού Πλαισίου Προσόντων, σύμφωνα με το άρθρο 47 του Ν.4763/2020 (Α' 254), μετά την πλήρη και επιτυχή ολοκλήρωση των απαιτήσεων του προγράμματος σπουδών, στις παρακάτω τρεις ειδικεύσεις:

- α) Τοπική Ανάπτυξη και Έξυπνες Πόλεις
- β) Διαχείριση Περιβάλλοντος
- γ) Βιώσιμη Εφοδιαστική Αλυσίδα

2.1.2.2. Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών «Εκπαίδευση και Πολιτισμός»

Αντικείμενο του Προγράμματος αυτού, το οποίο λειτουργεί από το 2008 μέχρι σήμερα, είναι η επιστημονική εξειδίκευση πτυχιούχων Τριτοβάθμιων Ιδρυμάτων σε θέματα εκπαίδευσης και πολιτισμού. Συγκεκριμένα, σκοπός του Προγράμματος είναι η παροχή στους παραπάνω πτυχιούχους εξειδικευμένης ψυχοπαιδαγωγικής γνώσης σε θέματα που αφορούν στη μάθηση, τη διδασκαλία, την οργάνωση και διοίκηση της εκπαίδευσης και τις διαπροσωπικές σχέσεις στο σχολείο, καθώς και η ευαισθητοποίησή τους σε θέματα τέχνης και πολιτισμού, για να τους βοηθήσει να συμβάλουν στην αναβάθμιση της διδακτικής πράξης και την προαγωγή της έρευνας που σχετίζεται με τα παραπάνω αντικείμενα. Απονέμει Μεταπτυχιακό Δίπλωμα Ειδίκευσης (Μ.Δ.Ε.) στις παρακάτω ειδικεύσεις:

- α) Παιδαγωγική Ψυχολογία και Εκπαιδευτική Πράξη
- β) Διοίκηση και Διαχείριση Εκπαιδευτικών Μονάδων
- γ) Πολιτισμική Αγωγή

Ο αριθμός των αποφοίτων του Προγράμματος, μέχρι σήμερα, ανέρχεται σε ±650 άτομα (έως τον Ιανουάριο 2023), ενώ ο αριθμός των αιτήσεων που δέχεται το Πρόγραμμα, μετά την οικονομική κρίση, είναι τριπλάσιος ή και τετραπλάσιος του αριθμού των εισακτέων.

Οι διδάσκοντες/ουσες και στα δύο προαναφερθέντα ΠΜΣ είναι μέλη ΔΕΠ του Τμήματος καθώς και προσκαλούμενοι εξωτερικοί διακεκριμένοι επιστήμονες και ερευνητές από την Ελλάδα και το εξωτερικό, οι αμοιβές των οποίων καλύπτονται από τα έσοδα των ΠΜΣ. Τα ΠΜΣ καλύπτουν οικονομικά, επίσης, την επιβράβευση των αριστούχων φοιτητών/τριων, την άρτια υλικοτεχνική υποδομή τους μέσω της προμήθειας νέου εξοπλισμού και της συντήρησης του υπάρχοντος, τη διοργάνωση διεθνών και εθνικών συνεδρίων και ημερίδων, τα έξοδα επιστημονικών δημοσιεύσεων των διδασκόντων/ουσών, τα έξοδα συμμετοχής των μελών ΔΕΠ σε συνέδρια, ενώ σε αρκετές περιπτώσεις καλύπτουν εξ ολοκλήρου ή μέρος των εξόδων των φοιτητών/τριών τους για συμμετοχή σε συνέδρια.

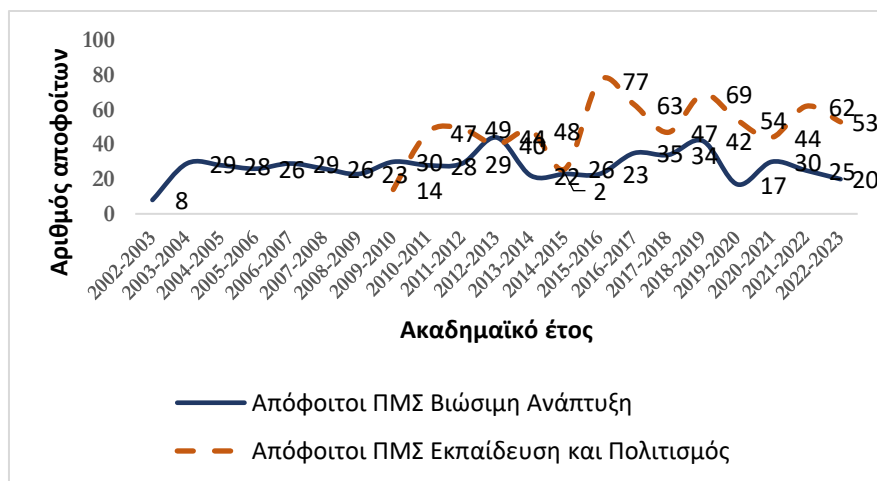
2.1.2.3. Διεθνές, Διδρυματικό και Διατμηματικό Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών (Δ.Δ.Δ.Π.Μ.Σ.) “Ανάπτυξη Αειφόρου Τουρισμού: Πολιτιστική Κληρονομιάς, Περιβάλλον, Κοινωνία - Sustainable Tourism Development: Heritage, Environment, Society”

Το συγκεκριμένο Πρόγραμμα, η έναρξη λειτουργίας του οποίου πραγματοποιήθηκε το 2018, αποτελεί μία πρότυπη συνεργασία τριών κορυφαίων Πανεπιστημίων, του Χαροκοπέιου Πανεπιστημίου, το οποίο συμμετέχει με τα Τμήματα Οικονομίας και Βιώσιμης Ανάπτυξης, Γεωγραφίας, Πληροφορικής και Τηλεματικής, του Πανεπιστημίου Αιγαίου, το οποίο συμμετέχει με το Τμήμα Διοίκησης Επιχειρήσεων, και του Πανεπιστημίου Paris I – Panthéon Sorbonne, το οποίο συμμετέχει με το Institute de Recherche et d' Études Supérieures du Tourisme. Ο αριθμός των αποφοίτων του Προγράμματος, μέχρι σήμερα, ανέρχεται σε 32 άτομα (έως τον Ιανουάριο 2023). Το Πρόγραμμα θέτει στο επίκεντρο την παροχή ειδικευσης υψηλού επιπέδου για επαγγέλματα που σχετίζονται με τη Βιώσιμη Τουριστική Ανάπτυξη και την Προβολή και Διαχείριση της Πολιτισμικής Κληρονομιάς. Ειδικότερα, στοχεύει στην εξειδικευμένη κατάρτιση των μεταπτυχιακών φοιτητών/τριών σε θέματα που σχετίζονται με:

- ✓ τη Βιώσιμη Ανάπτυξη του Τουρισμού,
- ✓ τα Πεδία Σύνδεσης Πολιτισμού και Τουρισμού,
- ✓ τον Πολιτισμικό Τουρισμό,
- ✓ το Μάνατζμεντ και το Μάρκετινγκ της Πολιτισμικής Κληρονομιάς,
- ✓ την Ανάπτυξη και Διαχείριση των Τουριστικών Προορισμών,
- ✓ την Οικονομία του Τουρισμού,
- ✓ την Προστασία του Περιβάλλοντος σε Τουριστικές Περιοχές.

Η διάρκεια του Προγράμματος είναι 12 μήνες και αποτελείται από μία σειρά θεωρητικών και σεμιναριακών μαθημάτων, καθώς και από πρακτική άσκηση (η οποία μπορεί να πραγματοποιηθεί σε οποιαδήποτε χώρα) και ολοκληρώνεται με την εκπόνηση διπλωματικής εργασίας. Οι διδάσκοντες/ουσες του Προγράμματος προέρχονται και από τα τρία Πανεπιστήμια. Όλα τα μαθήματα διεξάγονται στην αγγλική γλώσσα και πραγματοποιούνται στο Χαροκόπειο Πανεπιστήμιο.

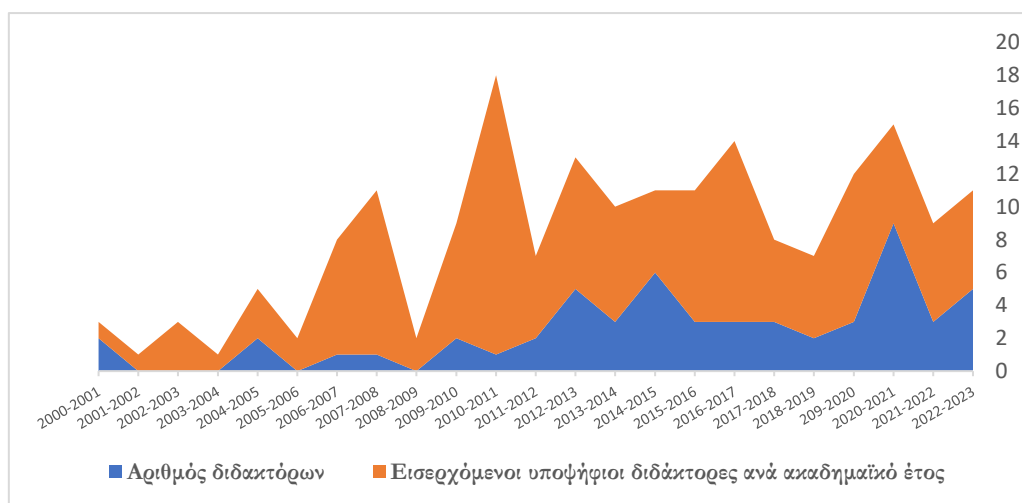
Παράλληλα, το Τμήμα παρουσιάζει σχετική σταθερότητα στον ρυθμό αποφοίτησης των μεταπτυχιακών φοιτητών/τριών όσον αφορά στα δύο Π.Μ.Σ. «Βιώσιμη Ανάπτυξη» και «Εκπαίδευση και Πολιτισμός» (Διάγραμμα 4).

Διάγραμμα 4. Ρυθμός αποφοίτησης των δύο Π.Μ.Σ. του Τμήματος (2002-2023).

2.1.2.4. Πρόγραμμα Διδακτορικών Σπουδών (ΠΔΣ)

Το ΤΟΒΑ προσφέρει τη δυνατότητα εκπόνησης διδακτορικών διατριβών από την έναρξη λειτουργίας του. Κατά το ακαδημαϊκό έτος 2022-23, το ΠΔΣ του Τμήματος αριθμούσε 52 εγγεγραμμένους διδακτορικούς φοιτητές/τριες (εν ενεργεία υποψήφιους/ες διδάκτορες) σε γνωστικά αντικείμενα τα οποία είναι σε αντιστοιχία με τους τομείς έρευνας του Τμήματος. Από την ίδρυσή του το 1993, το ΠΔΣ έχει συνολικά 59 αποφοίτους (έτος αναφοράς 2023). Το Τμήμα παρουσιάζει αυξανόμενο αριθμό τόσο υποψηφίων διδακτόρων όσο και αποφοίτων διδακτόρων κατά τα τελευταία χρόνια (Διάγραμμα 5).

Διάγραμμα 5. Αριθμός εισερχομένων υποψηφίων διδακτόρων και διδακτόρων που ολοκληρώνουν τη διατριβή τους ανά ακαδημαϊκό έτος.

3. Ερευνητική Δραστηριότητα Τμήματος

Το Τμήμα Οικονομίας και Βιώσιμης Ανάπτυξης εστιάζει στην επιστημονική έρευνα σε αντικείμενα που αφορούν τα Εφαρμοσμένα Οικονομικά, τη Βιώσιμη Ανάπτυξη, τη συμπεριφορά του καταναλωτή και της επιχείρησης, την οργάνωση και λειτουργία της οικογένειας, την ποιοτική εκπαίδευση και την αειφόρο διαχείριση του φυσικού και πολιτισμικού περιβάλλοντος, με γνώμονα την ενίσχυση της ποιότητας ζωής και την ευημερία του ανθρώπου.

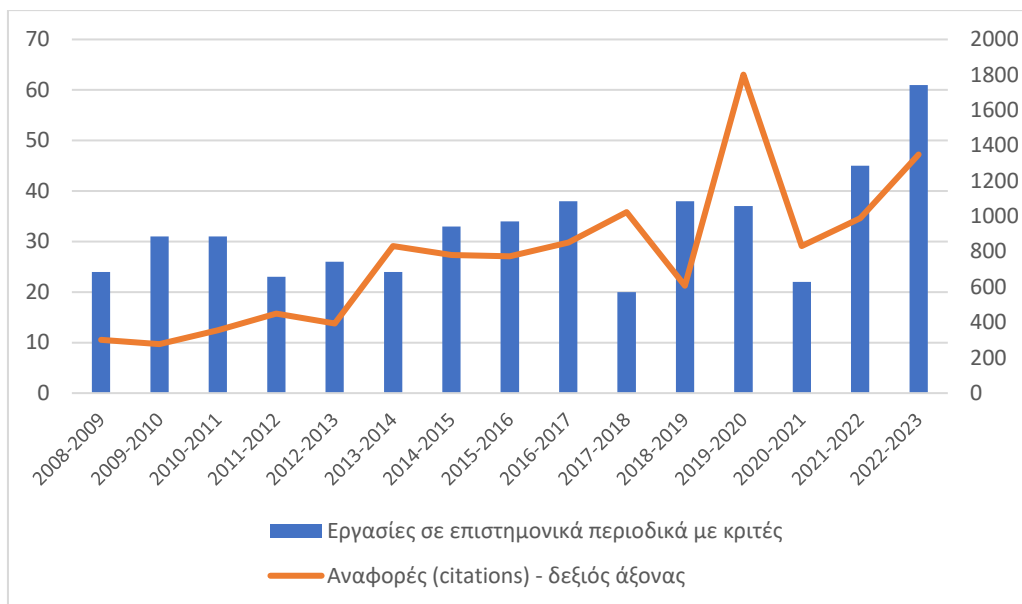
Πιο συγκεκριμένα, η έρευνα στο Τμήμα εστιάζει:

- ✓ Στη μελέτη των παραγωγικών συντελεστών που καθορίζουν την ανάπτυξη ενός τόπου, όπως η μακροπρόθεσμη σταθερότητα, η βελτίωση της ανταγωνιστικότητας της οικονομίας, η αύξηση της παραγωγικότητας, η ενίσχυση της απασχόλησης, η καταπολέμηση της ανεργίας, η ενδυνάμωση της δημιουργικότητας και της καινοτομίας, η αξιοποίηση των παραγωγικών πόρων, η ορθολογική χρήση της γης και των φυσικών πόρων, η αξιοποίηση των πολιτισμικών πόρων, η ενδυνάμωση των ασθενέστερων κοινωνικών ομάδων και η εξάλειψη των κοινωνικών ανισοτήτων, η παροχή και εξασφάλιση των βασικών αναγκών για διαβίωση, ασφάλεια, εκπαίδευση, ενέργεια, υγεία και ποιότητα ζωής.

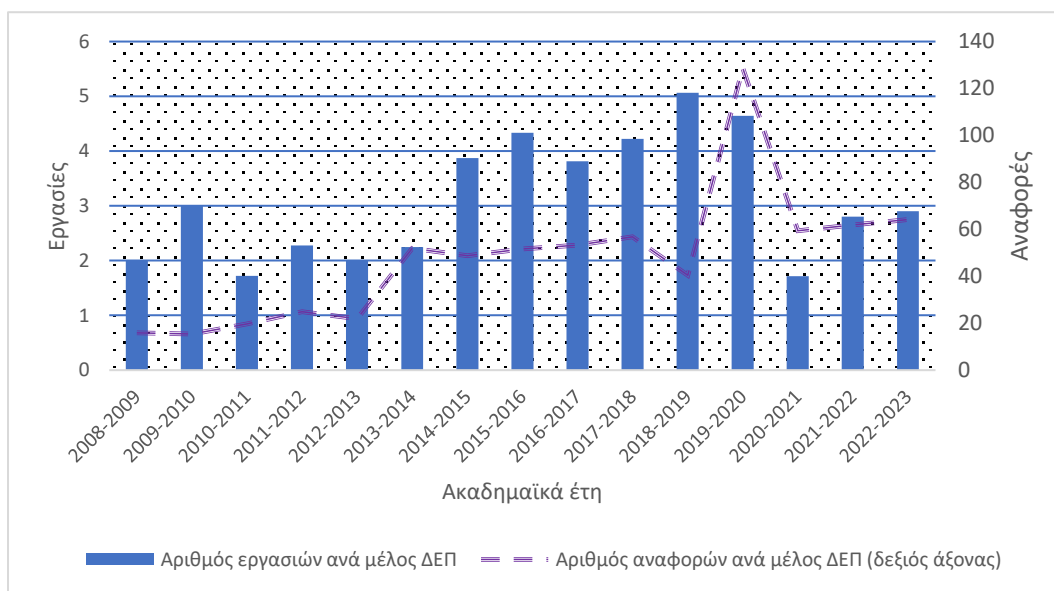
- ✓ Στην ανάλυση του πρωτογενούς, δευτερογενούς και τριτογενούς τομέα παραγωγής. Ταυτόχρονα, στο πλαίσιο της σύγχρονης αγροτικής οικονομίας και της βιώσιμης αγροδιατροφικής εφοδιαστικής αλυσίδας, αναλύονται οι συνεργατικές δράσεις που αφορούν την ορθολογική παραγωγή των αγροτικών προϊόντων, λαμβάνοντας υπόψη τις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής, με σκοπό την ανάπτυξη βιώσιμων πρακτικών ώστε να προωθούν τη βιώσιμη τοπική και περιφερειακή ανάπτυξη αλλά και να συμβαδίζουν με τις υποδείξεις της νέας Κοινής Αγροτικής Πολιτικής (ΚΑΠ).
- ✓ Στη διερεύνηση των αναγκών και της βιώσιμης συμπεριφοράς των καταναλωτών και των επιχειρήσεων, των τρόπων με τους οποίους οι επιχειρήσεις σχεδιάζουν και διεκπεραιώνουν σημαντικές καθημερινές λειτουργίες, όπως η Εξυπηρέτηση Πελατών, το Marketing, η Διαχείριση Παραγγελιών, οι Προμήθειες/Αγορές, κ.ά. Αφετηρία στον σχεδιασμό των λειτουργιών αυτών αποτελεί ο Καταναλωτής, ο οποίος ολοένα και περισσότερο ευαισθητοποιείται απέναντι σε κοινωνικο-περιβαλλοντικά θέματα. Επομένως, η αλυσίδα αξίας των επιχειρήσεων θα πρέπει να παρέχει ποιοτικά προϊόντα και υπηρεσίες στο πλαίσιο υιοθέτησης πρακτικών και πολιτικών ευθυγραμμισμένων με τις απαιτήσεις της βιώσιμης ανάπτυξης.
- ✓ Στην επιμόρφωση σε διάφορους τομείς στους οποίους αναπτύσσεται επιχειρηματική δραστηριότητα, όπως η εκπαίδευση, η ενέργεια, η τεχνολογία, η υγεία, το περιβάλλον, ο τουρισμός και ο πολιτισμός. Οι καταναλωτές πρέπει να είναι σε θέση να κατανοούν τους τρόπους με τους οποίους οι επιχειρήσεις διαχειρίζονται τα οικονομικά τους, σχεδιάζουν και υποστηρίζουν τις καθημερινές λειτουργίες τους, όπως την εξυπηρέτηση πελατών και την εφοδιαστική στο πλαίσιο πλέον της βιώσιμης ανάπτυξης. Τότε μπορούν να συνεισφέρουν στην αλυσίδα αξίας των επιχειρήσεων και οργανισμών, ενώ παράλληλα μπορούν και να συμβάλουν στην ανάπτυξη διαφόρων μορφών, όπως για παράδειγμα στην πράσινη επιχειρηματικότητα.

Το σύνολο των προαναφερόμενων επιμέρους ερευνητικών δραστηριοτήτων ευνοεί την εκπαίδευση των φοιτητών/τριών του Τμήματος σε αντίστοιχους τομείς μελέτης με στόχο τη γνώση και την επαγγελματική καταξίωσή τους στους αντίστοιχους τομείς της Οικονομίας και της Βιώσιμης Ανάπτυξης. Η ερευνητική δραστηριότητα των μελών ΔΕΠ του Τμήματος βαίνει βελτιούμενη, όπως φαίνεται από τα παρακάτω διαγράμματα. Στο Διάγραμμα 6, που ακολουθεί, αποτυπώνεται διαχρονικά, από το 2008-2009 έως το 2022-2023 ο μέσος ετήσιος αριθμός δημοσιεύσεων του συνόλου των μελών ΔΕΠ του Τμήματος σε επιστημονικά περιοδικά με κριτές. Επίσης, στην ίδια απεικόνιση αποτυπώνεται και ο αριθμός αναφορών των μελών ΔΕΠ που επιβεβαιώνει τον σταθερό ρυθμό ερευνητικής ανάπτυξης του Τμήματος. Στο Διάγραμμα 7 παρουσιάζονται οι ίδιοι δείκτες εκφρασμένοι ανά μέλος ΔΕΠ ώστε να αποτυπωθεί η εικόνα της ερευνητικής δραστηριότητας σε μικρο-κλίμακα.

Σημειώνεται ότι από το ακαδημαϊκό έτος 2020-21 και έπειτα υπολογίστηκαν μόνο οι δημοσιευμένες επιστημονικές εργασίες αλλά και οι αναφορές που βρίσκονται στην επιστημονική βάση δεδομένων Scopus.

Διάγραμμα 6. Παραγωγή και αναγνώριση δημοσιευμένου έργου επί του συνόλου των μελών ΔΕΠ του Τμήματος

Διάγραμμα 7. Παραγωγή και αναγνώριση δημοσιευμένου έργου ανά μέλος ΔΕΠ του Τμήματος

Σημείωση: Από το έτος 2020-2021 προσμετρώνται μόνο οι εργασίες και οι αναφορές στο Scopus ενώ στα προηγούμενα έτη προσμετρήθηκαν όλες οι επιστημονικές εργασίες σε διεθνή περιοδικά με κριτές.

Οι δημοσιευμένες ερευνητικές επιδόσεις των μελών ΔΕΠ του Τμήματος για το έτος 2023 παρουσιάζουν σημαντική παραγωγή και διεθνή αναγνώριση, με βάση τα στοιχεία από την πλατφόρμα Scopus. Συγκεκριμένα, καταγράφηκαν 202 δημοσιεύσεις με κριτές σωρευτικά για τα τελευταία πέντε έτη και 61 δημοσιεύσεις για το έτος αναφοράς. Επιπλέον, οι ετεροαναφορές για το 2023 ανήλθαν στις 1.198, ενώ συνολικά για την τελευταία πενταετία ανήλθαν στις 4.054. Οι αναφορές στο Scopus ήταν επίσης υψηλές, με 1.349 για το 2023 και 4.562 για την πενταετία, αντίστοιχα. Αν και δεν υπήρχαν διπλώματα ευρεσιτεχνίας, η θεωρητική και ακαδημαϊκή έρευνα των μελών ΔΕΠ καταδεικνύει τη συμβολή τους στην επιστημονική κοινότητα. Τέλος, τα μέλη ΔΕΠ έλαβαν δύο διεθνή βραβεία και διακρίσεις, αναδεικνύοντας τη διαρκή τους αναγνώριση σε διεθνές επίπεδο. Εκτιμάται ότι με τις

συστηματικές προσπάθειες ενίσχυσης της ερευνητικής δραστηριότητας του Τμήματος οι ερευνητικές επιδόσεις του διδακτικού προσωπικού του Τμήματος θα αυξηθούν.

Επιπρόσθετα, η αναζήτηση χρηματοδότησης μέσω ανταγωνιστικών ερευνητικών προγραμμάτων από Διεθνείς και Εθνικές πηγές χρηματοδότησης, αλλά και από ιδιωτικούς φορείς, αποτελεί βασική προτεραιότητα του Τμήματος. Στο Τμήμα έχουν εκπονηθεί και συνεχίζουν να εκπονούνται πολυάριθμα χρηματοδοτούμενα ερευνητικά έργα από εθνικούς και διεθνείς πόρους, κρατικούς και ιδιωτικούς φορείς (IKY, ΕΛΙΔΕΚ, Erasmus +, Horizon κ.α.). Στο πλαίσιο αυτό υποβάλλονται και υλοποιούνται πολλά ερευνητικά προγράμματα στην προσπάθεια εύρεσης οικονομικών πόρων, αλλά και της γενικότερης ανάπτυξης του Τμήματος. Ενδεικτικά, η συνολική χρηματοδότηση έργων ανά μέλος ΔΕΠ του Τμήματος για το 2022-2023 ανέρχεται σε 23.393,31 €.

4. Υποδομές, Υπηρεσίες και Διοίκηση

Το Τμήμα Οικονομίας και Βιώσιμης Ανάπτυξης του Χαροκοπείου Πανεπιστημίου παρέχει στους/στις φοιτητές/τριες ένα σύνολο από υποδομές και υπηρεσίες, διασφαλίζοντας την επάρκεια των μαθησιακών πόρων και την αποτελεσματική υποστήριξη της φοιτητικής κοινότητας, σύμφωνα με τις οδηγίες και τους κανονισμούς του Ιδρύματος. Ακολουθούν οι κύριες διαδικασίες και πόροι που προσφέρει το Τμήμα:

- **Χρηματοδότηση και επαρκείς υποδομές:** Η χρηματοδότηση του Τμήματος καλύπτεται μέσω του τακτικού προϋπολογισμού του Πανεπιστημίου, ο οποίος καλύπτει πάγιες λειτουργικές ανάγκες, όπως μισθώσεις ακινήτων για αίθουσες διδασκαλίας και εργαστηρίων, υπηρεσίες καθαριότητας και συντήρησης κτιρίων. Το Τμήμα διαθέτει πέντε (5) αίθουσες διδασκαλίας, με συνολική δυναμικότητα 255 φοιτητών/τριών, και τρία (3) εργαστήρια με συνολική δυναμικότητα 60 ατόμων. Όλες οι υποδομές είναι πλήρως προσβάσιμες για άτομα με αναπηρίες. Τα αποτελέσματα από το ερωτηματολόγιο αξιολόγησης των υποδομών δείχνουν υψηλό επίπεδο ικανοποίησης από τους/τις φοιτητές/τριες, καθώς αναγνωρίζουν την ποιότητα και τη λειτουργικότητα των εγκαταστάσεων. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στη συντήρηση και την καθαριότητα των χώρων, που θεωρούνται σημαντικοί παράγοντες για την αποτελεσματική μάθηση. Τα σχόλια των φοιτητών/τριών υποδεικνύουν, ωστόσο, την ανάγκη για περαιτέρω βελτιώσεις σε συγκεκριμένους τομείς. Αυτές οι παρατηρήσεις λαμβάνονται υπόψη από τη διοίκηση του Τμήματος, με στόχο τη συνεχή αναβάθμιση των υποδομών και τη βελτίωση της εκπαιδευτικής εμπειρίας.
- **Ενημέρωση και Υποδοχή Φοιτητών/τριών:** Το Τμήμα Οικονομίας και Βιώσιμης Ανάπτυξης παρέχει ποικίλες δυνατότητες ενημέρωσης και υποδοχής των φοιτητών/τριών. Κάθε νέο ακαδημαϊκό έτος, διοργανώνεται Ημερίδα Καλωσορίσματος για την εισαγωγική ενημέρωση των πρωτοετών φοιτητών/τριών, τόσο από το Χαροκόπειο Πανεπιστήμιο όσο και από το Τμήμα. Παράλληλα, μέσω της ιστοσελίδας του Πανεπιστημίου και του Τμήματος, οι φοιτητές/τριες έχουν πρόσβαση σε πληροφορίες για τις υπηρεσίες και τις δραστηριότητες που παρέχονται. Η δράση Hua Ambassadors προσφέρει στους φοιτητές και στις φοιτήτριες την ευκαιρία να ξεναγηθούν στους χώρους του Πανεπιστημίου, ενισχύοντας την αίσθηση οικειότητας και ενσωμάτωσης στο ακαδημαϊκό περιβάλλον. Τέλος, μέσω της ιστοσελίδας του Πανεπιστημίου, οι φοιτητές/τριες μπορούν να ενημερωθούν για υπηρεσίες υποστήριξης, διοικητικές διαδικασίες και άλλους διαθέσιμους πόρους.

- **Υπηρεσίες ηλεκτρονικής υποστήριξης:** Οι φοιτητές/τριες έχουν πρόσβαση σε μια ολοκληρωμένη ηλεκτρονική πλατφόρμα, που περιλαμβάνει την απομακρυσμένη εγγραφή, δήλωση μαθημάτων και πρόσβαση σε βιβλιοθήκες και ηλεκτρονικές βάσεις δεδομένων. Η χρήση της ηλεκτρονικής τάξης (eClass) είναι ενσωματωμένη στη μαθησιακή διαδικασία, με συνολικά 73 μαθήματα διαθέσιμα σε ψηφιακή μορφή, προσβάσιμα και για φοιτητές/τριες με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες.
- **Υποστήριξη φοιτητών/τριών με ειδικές ανάγκες και ψυχολογική στήριξη:** Το Πανεπιστήμιο παρέχει εξειδικευμένες υπηρεσίες ψυχολογικής και συμβουλευτικής υποστήριξης μέσω του Κέντρου Ψυχολογικής και Συμβουλευτικής Υποστήριξης (ΚΕ.ΨΥ.ΣΥ), καθώς και συμβούλους καθηγητές/τριες για φοιτητές/τριες με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες.
- **Αθλητικές και πολιτιστικές δραστηριότητες:** Το Τμήμα υποστηρίζει τη συμμετοχή των φοιτητών/τριών σε πολιτιστικές και αθλητικές δραστηριότητες, με τη διάθεση χώρων και την οικονομική στήριξη για τη διοργάνωση εκδηλώσεων από τον Φοιτητικό Σύλλογο.
- **Εκδηλώσεις υποστήριξης καριέρας:** Το Γραφείο Διασύνδεσης Σπουδών και Σταδιοδρομίας του Πανεπιστημίου διοργανώνει σεμινάρια και Ημέρες Καριέρας (Career Days) που ενισχύουν τη σύνδεση των φοιτητών/τριών με την αγορά εργασίας, παρέχοντας ευκαιρίες για πρακτική άσκηση και επαγγελματική καθοδήγηση.
- **Ανάπτυξη Ικανοτήτων Διοικητικού Προσωπικού:** Το Τμήμα επενδύει επίσης στην ανάπτυξη των ικανοτήτων του διοικητικού προσωπικού, προσφέροντας ευκαιρίες για συνεχή επιμόρφωση και ανάπτυξη δεξιοτήτων. Το Γραφείο Διασύνδεσης Σπουδών και Σταδιοδρομίας (Career Office) διοργανώνει τακτικές Info Days, ενώ σεμινάρια οργανώνονται από τη Μονάδα Διασφάλισης Ποιότητας (ΜΟΔΙΠ), το Κέντρο Διδακτικής και Μάθησης (ΚΕΔΙΜΑ), καθώς και το Ινστιτούτο Επιμόρφωσης (ΙΝ.ΕΠ.) του Εθνικού Κέντρου Δημόσιας Διοίκησης και Αυτοδιοίκησης. Επιπλέον, μέσα από το πρόγραμμα Erasmus, παρέχονται ευκαιρίες κινητικότητας και επιμόρφωσης σε διεθνές επίπεδο, ενισχύοντας την ανταλλαγή εμπειριών και βέλτιστων πρακτικών. Τέτοιες πρωτοβουλίες υποστηρίζουν την ανάπτυξη των επαγγελματικών δεξιοτήτων του διοικητικού προσωπικού και ενισχύουν την αποτελεσματικότητα στην παροχή υπηρεσιών προς τους/τις φοιτητές/τριες και τα μέλη του Τμήματος.

Συνολικά, οι υποδομές και οι υπηρεσίες του Τμήματος εξασφαλίζουν ένα υποστηρικτικό περιβάλλον μάθησης και ανάπτυξης για όλους τους/τις φοιτητές/τριες, με έμφαση στη φοιτητοκεντρική μάθηση, την ισότιμη πρόσβαση και την ενσωμάτωση της τεχνολογίας στην εκπαιδευτική διαδικασία.

5. Εξωστρέφεια και Διεθνοποίηση

Το Τμήμα Οικονομίας και Βιώσιμης Ανάπτυξης εστιάζει στην εξωστρέφεια και στη διεθνοποίηση, όπως αυτό καταδεικνύεται με τις πολυάριθμες συνεργασίες διδασκόντων/ουσών και ιδιαίτερα των μελών ΔΕΠ και ΕΔΙΠ του Τμήματος, με Πανεπιστήμια της χώρας και της αλλοδαπής, καθώς και της συνεχώς αυξανόμενης κινητικότητας, τόσο των φοιτητών και φοιτητριών του Τμήματος όλων των κύκλων σπουδών, όσο και των μελών ΔΕΠ, αλλά και του Διοικητικού Προσωπικού, μέσω του Προγράμματος Erasmus. Αξίζει να σημειωθεί ότι στο νέο ΠΠΣ 2025, έχει συμπεριληφθεί μάθημα επιλογής που θα διδάσκεται μόνο στην αγγλική γλώσσα με τίτλο: Themes in Sustainable Development, με 5 ECTS. Πιο συγκεκριμένα, το

TOBA συμμετέχει ενεργά στο πρόγραμμα Erasmus από την ίδρυσή του, υποστηρίζει τους/τις εισερχόμενους/νες φοιτητές/τριες και ενθαρρύνει την κινητικότητα διδασκόντων/διδασκουσών και ερευνητών/τριών.

Το Τμήμα Οικονομίας και Βιώσιμης Ανάπτυξης είναι το επισπεύδον Τμήμα του μοναδικού μέχρι στιγμής, στο Χαροκόπειο Πανεπιστήμιο, Διεθνούς, Διδρυματικού & Διατμηματικού Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών «Ανάπτυξη Αειφόρου Τουρισμού: Πολιτισμική Κληρονομιά, Περιβάλλον, Κοινωνία». Το συγκεκριμένο Πρόγραμμα, το οποίο λειτουργεί από το 2018 μέχρι και σήμερα, αποτελεί μία πρότυπη συνεργασία τριών κορυφαίων Πανεπιστημίων, του Χαροκοπέιου Πανεπιστημίου, το οποίο συμμετέχει με τα Τμήματα Οικονομίας και Βιώσιμης Ανάπτυξης, Γεωγραφίας, Πληροφορικής και Τηλεματικής, του Πανεπιστημίου Αιγαίου, το οποίο συμμετέχει με το Τμήμα Διοίκησης Επιχειρήσεων, και του Πανεπιστημίου Paris I – Panthéon Sorbonne, το οποίο συμμετέχει με το Institute de Recherche et d' Études Supérieures du Tourisme.

Επίσης, τα τελευταία 10 χρόνια, έχουν υπογραφεί συμφωνίες (μνημόνια) συνεργασίας σε επίπεδο έρευνας, κοινωνικών δράσεων αλλά και διδασκαλίας, με παραγωγικούς, κρατικούς και πολιτιστικούς φορείς και κοινωφελή ιδρύματα, και έχουν επιτευχθεί πολυάριθμες συνδιοργανώσεις διεθνών επιστημονικών συνεδρίων με μεγάλη απήχηση, εκδηλώσεων ή άλλων ερευνητικών ή και εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων.

Η θεσμοθετημένη υποχρεωτική Πρακτική Άσκηση δύο μηνών σε δημόσιους και ιδιωτικούς εργασιακούς φορείς (εταιρείες, τράπεζες, λογιστήρια κ.ά.), οι οποίοι σχετίζονται με γνωστικά αντικείμενα που διδάσκονται συστηματικά στο Τμήμα, ενισχύει περαιτέρω την εξωστρέφεια του Τμήματος και αυξάνει τη δυνατότητα εύρεσης εργασίας των αποφοίτων. Η υποστήριξη της νεανικής επιχειρηματικότητας σε τομείς της απασχόλησης, που είναι σχετικοί με τα αντικείμενα του Τμήματος, αποτελεί άμεση προτεραιότητα του Τμήματος και επιτυγχάνεται και με τη στενή συνεργασία με το Γραφείο Διασύνδεσης του Πανεπιστημίου.

Επίσης, αξίζει να σημειωθεί η συστηματική και οργανωμένη ενημέρωση σχολείων, γονέων, φορέων προετοιμασίας μαθητών της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης για τις ακαδημαϊκές και επαγγελματικές προοπτικές των αποφοίτων του Τμήματος.

Τέλος, το Τμήμα εστιάζει στην ενθάρρυνση και υποστήριξη των διδασκόντων μελών ΔΕΠ και ΕΔΙΠ του Τμήματος για οργάνωση και υλοποίηση επιμορφωτικών σεμιναρίων επιμόρφωσης ενηλίκων μέσω του Κέντρου Δια Βίου Μάθησης του Χαροκοπέιου Πανεπιστημίου. Στόχος της ενίσχυσης της συγκεκριμένης δράσης είναι η «κοινωνική» εξωστρέφεια του Τμήματος, ώστε αυτό μέσω της αξιοποίησης του επιστημονικού και ερευνητικού του προσωπικού να ανταποκρίνεται στις αυξημένες ανάγκες για επιμόρφωση, κατάρτιση και εξειδίκευση τόσο των πτυχιούχων όσο και των αποφοίτων Λυκείου.

6. Επαγγελματικές Διέξοδοι των Πτυχιούχων του Τμήματος

Το αναμορφωμένο Πρόγραμμα Σπουδών, το οποίο εφαρμόζεται, επιτρέπει τη διεύρυνση των επαγγελματικών οριζόντων των αποφοίτων του Τμήματος, οι οποίοι ορίζοντες δεν περιορίζονται αποκλειστικά, όπως στο παρελθόν, στη διδασκαλία του μαθήματος της Οικιακής Οικονομίας στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση, η οποία ωστόσο παραμένει κύρια αρμοδιότητα όλων των κατόχων πτυχίου του Τμήματος. Με βάση το ισχύον ΠΠΣ του Τμήματος, δίνει στους αποφοίτους τη δυνατότητα άσκησης του οικονομικού επαγγέλματος, προσφέροντάς τους κατάρτιση υψηλού επιπέδου σε θέματα βιώσιμης ανάπτυξης, ενώ

ταυτόχρονα τους πιστοποιεί με παιδαγωγική και διδακτική επάρκεια (ΠΕ 80). Ειδικότερα, διασφαλίζει συγκεκριμένα επαγγελματικά δικαιώματα των αποφοίτων, τα οποία αφορούν στην εγγραφή τους στο Οικονομικό Επιμελητήριο Ελλάδος (Απόφαση Συνεδρίασης του Οικονομικού Επιμελητηρίου Ελλάδος, Αρ. Πρωτ. Φ/1/854/5-2-2021) και στην πιστοποίηση της Παιδαγωγικής και Διδακτικής τους Επάρκειας (απόδοση Π.Π.Δ.Ε.).

Ειδικότερα, οι απόφοιτοι του Τμήματος Οικονομίας και Βιώσιμης Ανάπτυξης, με βάση τις αποκτηθείσες κατά τη διάρκεια των σπουδών τους γνώσεις και δεξιότητες, έχουν τη δυνατότητα πολυδιάστατης επαγγελματικής αποκατάστασης ως:

- Οικονομολόγοι (λογιστές, φοροτέχνες, σύμβουλοι οικονομικών μονάδων).
- Καθηγητές του κλάδου ΠΕ80 σε σχολεία της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης.
- Στελέχη Τμημάτων Ιδιωτικών Επιχειρήσεων (Λογιστήρια, Τμήματα Προμηθειών, Εξυπηρέτησης Πελατών, Logistics κ.ά.).
- Στελέχη με αντικείμενο τη Διαχείριση Περιβάλλοντος και τη Βιωσιμότητα σε ευρύ φάσμα εργασιακών φορέων (τεχνικά γραφεία, επιχειρήσεις, ευρύτερος δημόσιος τομέας, Μ.Κ.Ο.).
- Επίσης, μπορούν να εργαστούν σε Εμπορικές επιχειρήσεις, Πολιτιστικούς φορείς, Τουριστικές επιχειρήσεις, Γραφεία περιβαλλοντικών μελετών, Επιχειρήσεις και οργανισμούς παροχής υπηρεσιών, Γραφεία συμβούλων, Τράπεζες, Συνεταιριστικές επιχειρήσεις, Ενώσεις και επιμελητήρια, Μη κερδοσκοπικούς οργανισμούς και στην Τοπική αυτοδιοίκηση.
- Τέλος, οι απόφοιτοι του Τμήματος μπορούν να διεκδικήσουν θέση εργασίας, μέσω του ΑΣΕΠ, σε δημόσια υπηρεσία (Κλάδων ΠΕ Διοικητικού και Κλάδων ΠΕ Διοικητικού-Οικονομικού), σύμφωνα με το υπ' αριθμ. 7896/2019//1/2019-09/05/2019 απαντητικό έγγραφο του ΑΣΕΠ περί ένταξης του πτυχίου του Τμήματος σε θέσεις του κλάδου ΠΕ Διοικητικού ή ΠΕ Διοικητικού-Οικονομικού, καθώς, βάσει του Προγράμματος Σπουδών του Τμήματος, καλύπτεται με πλήρη επάρκεια το γνωστικό αντικείμενο του πτυχίου των Οικονομικών Επιστημών.

Γίνεται, επίσης, διαρκής προσπάθεια διεύρυνσης των επαγγελματικών δικαιωμάτων των φοιτητών/τριών και σε άλλους επαγγελματικούς τομείς, όπως είναι ο Τουρισμός, η Κοινωνική Επιχειρηματικότητα και ο Πολιτισμός, μέσα από τη σύναψη συμφώνων συνεργασίας με αντίστοιχους Επαγγελματικούς, Αναπτυξιακούς και Θεσμικούς Φορείς. Τέλος, το ΠΠΣ προετοιμάζει τους/τις φοιτητές/τριες του Τμήματος να συνεχίσουν τις σπουδές τους, σε επίπεδο μεταπτυχιακών σπουδών στον χώρο των Οικονομικών, της Εκπαίδευσης και του Πολιτισμού, της Βιώσιμης Ανάπτυξης, της Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας, της Δημόσιας Υγείας και Διατροφής, της Δημιουργικότητας και της Καινοτομίας, της Ειδικής Αγωγής, κ.ά.

7. Στρατηγικό Σχέδιο Τμήματος ΟΒΑ 2024-2028

Η επικαιροποιημένη στρατηγική του Τμήματος Οικονομίας και Βιώσιμης Ανάπτυξης ενσωματώνει τα βασικά σημεία της ευρύτερης στρατηγικής του Ιδρύματος. Οι στρατηγικοί άξονες του Τμήματος είναι οι ακόλουθοι: Διασφάλιση της Ποιότητας των Σπουδών, Ερευνητική ανάπτυξη, Διεθνοποίηση, Σύνδεση με την κοινωνία και εξωστρέφεια, Συμπερίληψη – Ίσες ευκαιρίες. Οι κύριες δράσεις και στόχοι του Τμήματος περιγράφονται παρακάτω:

Ευθυγράμμιση με την κεντρική πολιτική του Ιδρύματος:

1. Η στρατηγική διασφάλισης ποιότητας του Τμήματος είναι πλήρως ευθυγραμμισμένη με τη γενική στρατηγική του Ιδρύματος.
2. Δημοσιοποίηση και εφαρμογή της πολιτικής ποιότητας με τη συμμετοχή όλων των εμπλεκόμενων φορέων.
3. Ετήσια ανασκόπηση και εσωτερική επιθεώρηση του συστήματος διασφάλισης ποιότητας, σε συνεργασία με τη ΜΟΔΠ του Ιδρύματος, διασφαλίζοντας τη συνεχή αξιολόγηση και βελτίωση του ΠΠΣ.
4. Δέσμευση για συνεχή βελτίωση του προπτυχιακού προγράμματος σπουδών (ΠΠΣ) και ενίσχυση της ακαδημαϊκής αριστείας.

Στόχοι διασφάλισης ποιότητας:

Επικαιροποίηση ΠΠΣ:

- Μείωση του αριθμού των μαθημάτων επιλογής για καλύτερη δομή και οργάνωση.
- Δυνατότητα επιλογής μαθημάτων από το σύνολο των προσφερόμενων και όχι από ομάδες.
- Αύξηση του ποσοστού νέων μαθημάτων στο ΠΠΣ με στόχο την ανανέωση και προσαρμογή στις σύγχρονες εξελίξεις.

Βελτίωση μαθησιακών αποτελεσμάτων:

- Εξασφάλιση ότι οι φοιτητές/τριες αποκτούν τα απαιτούμενα προσόντα σύμφωνα με τα Ευρωπαϊκά και Εθνικά Πλαίσια Προσόντων.
- Ενίσχυση της ποιότητας και της αποτελεσματικότητας της διδασκαλίας μέσω της αξιοποίησης σύγχρονων διδακτικών πρακτικών και μέσων τεχνολογίας.

Ενίσχυση της ερευνητικής δραστηριότητας:

- Υποστήριξη της υποβολής προτάσεων/έργων και ανάπτυξης ερευνητικών υποδομών.
- Σύνδεση της διδασκαλίας με την έρευνα για την αξιοποίηση των ερευνητικών αποτελεσμάτων στην εκπαιδευτική διαδικασία.

Διεθνοποίηση και κινητικότητα:

- Προώθηση της διεθνούς κινητικότητας φοιτητών/τριών και προσωπικού μέσω του προγράμματος ERASMUS.
- Εισαγωγή ξενόγλωσσων μαθημάτων για την ενίσχυση της διεθνούς συνεργασίας.
- Αύξηση των διεθνών συνεργασιών και συμμετοχή σε διεθνή συνέδρια και προγράμματα.
- Σύνδεση με την κοινωνία και την αγορά εργασίας:
- Ενίσχυση της Πρακτικής Άσκησης και της διασύνδεσης των αποφοίτων με την αγορά εργασίας.
- Παροχή σεμιναρίων και επιμορφώσεων για την καλύτερη σύνδεση των φοιτητών/τριών με τις ανάγκες της κοινωνίας.

Συμπερίληψη και ίσες ευκαιρίες:

- Εξασφάλιση ίσων ευκαιριών για όλους τους/τις φοιτητές/τριες, συμπεριλαμβανομένων των ατόμων με αναπηρίες.
- Υποστήριξη φοιτητών/τριών με αναπηρίες μέσω υποδομών και κατάλληλων διδακτικών πρακτικών.

Με αυτές τις στρατηγικές δράσεις, το Τμήμα Οικονομίας και Βιώσιμης Ανάπτυξης επιδιώκει τη συνεχή βελτίωση της ποιότητας των σπουδών, διασφαλίζοντας ένα σύγχρονο, ανταγωνιστικό και κοινωνικά υπεύθυνο ακαδημαϊκό περιβάλλον, οι οποίες παρακολουθούνται και αποτιμώνται μέσω καθορισμένων δεικτών ποιότητας.

8. Αποτύπωση Υφιστάμενης Κατάστασης

Πίνακας 1α. Ανάλυση SWOT Προγράμματος Προπτυχιακών Σπουδών

Άξονας 1: Διασφάλιση της Ποιότητας των Σπουδών	Δυνατά Σημεία	Αδύναμα Σημεία	Ευκαιρίες	Απειλές
Προπτυχιακές Σπουδές				
	<p>Διεπιστημονικό πρόγραμμα σπουδών Πανεπιστημιακό Περιβάλλον/Φυσιογνωμία Τμήματος</p> <p>Άριστες αξιολογήσεις διδακτικού προσωπικού</p> <p>Καταρτισμένο διοικητικό προσωπικό</p> <p>Κουλτούρα συνεργασίας και σεβασμού</p> <p>Το πρόγραμμα παρέχει στους αποφοίτους τα απαραίτητα προσόντα για διδασκαλία στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση</p> <p>Δυνατότητα εγγραφής των αποφοίτων στο Οικονομικό Επιμελητήριο Ελλάδος</p> <p>Απορρόφηση των αποφοίτων από την αγορά εργασίας</p> <p>Φοιτητοκεντρικότητα/ Μαθησιακή αλληλεπίδραση φοιτητών/τριών - διδασκόντων σε όλο το φάσμα των σπουδών.</p> <p>Μαθησιακή υποστήριξη φοιτητών/τριών με μαθησιακές δυσκολίες και αναπηρίες</p> <p>Εκπαιδευτικές δράσεις/εκπαιδευτικές εκδρομές ή και επισκέψεις</p>	<p>Καθυστερήσεις στην αποφοίτηση: Το ποσοστό των φοιτητών/τριών που ολοκληρώνουν τις σπουδές τους πέρα από την κανονική διάρκεια χρήζει βελτίωσης</p> <p>Χαμηλή παρακολούθηση των μη υποχρεωτικών μαθημάτων</p> <p>Αυξανόμενος αριθμός εισερχομένων φοιτητών/τριών</p> <p>Χαμηλή συμμετοχή στην αξιολόγηση</p>	<p>Υπάρχει αυξανόμενη ανάγκη για ειδικούς στην οικονομία και τη βιώσιμη ανάπτυξη, τόσο στην αγορά εργασίας όσο και στην ακαδημία</p> <p>Δυνατότητα ανάπτυξης περισσότερων συνεργασιών σε εκπαιδευτικά προγράμματα με άλλα ιδρύματα και επιχειρήσεις</p> <p>Ενίσχυση ψηφιακών δεξιοτήτων: Η εξέλιξη των ψηφιακών τεχνολογιών προσφέρει ευκαιρίες για ενίσχυση των προσφερόμενων δεξιοτήτων στους/στις φοιτητές/τριες</p>	<p>Υπερβολική αύξηση φοιτητικού πληθυσμού σε συνδυασμό με την περιορισμένη χωρητικότητα των υφιστάμενων αιθουσών διδασκαλίας του Τμήματος</p> <p>Αυξημένος ανταγωνισμός</p>

	<p>Απόδοση Π.Π.Δ.Ε. σε όλου(ε)ς του/τις αποφοίτους του Π.Π.Σ.</p> <p>Υποχρεωτική Πρακτική Άσκηση στο πλαίσιο του Π.Π.Σ.</p> <p>Επαγγελματική πιστοποίηση αποφοίτων Τμήματος: (α. Δικαίωμα διορισμού στη Εκπαίδευση ως εκπαιδευτικοί κλάδου ΠΕ80, β. Δικαίωμα εγγραφής στο Οικονομικό Επιμελητήριο Ελλάδος, γ. Δικαίωμα αποφοίτων ως υποψηφίων για την πλήρωση θέσεων των κλάδων ΠΕ Διοικητικού ή ΠΕ Διοικητικού-Οικονομικού σε διαγωνισμούς ΑΣΕΠ)</p> <p>Ουσιαστική συμβολή μελών ΔΕΠ και ΕΔΙΠ του Τμήματος στην οργάνωση και λειτουργία του Κέντρου Υποστήριξης & Διδασκαλίας (ΚΕΔΙΜΑ) του Ιδρύματος με στόχο την υποστήριξη του διδακτικού έργου του ακαδημαϊκού προσωπικού του και την προαγωγή της ποιότητας της συνολικής εκπαιδευτικής εμπειρίας των φοιτητών/τριών</p>			
--	---	--	--	--

<p>Άξονας 2: Ερευνητική ανάπτυξη</p>	<p>Έρευνα υψηλού επιπέδου σχεδόν σε όλους τους πυλώνες της Βιώσιμης Ανάπτυξης του ΟΗΕ</p> <p>Θεσμοθετημένα Ερευνητικά Εργαστήρια</p> <p>Χρηματοδότηση από εθνικούς και ευρωπαϊκούς φορείς για ερευνητικά έργα</p> <p>Συμμετοχή σε διεθνή ανταγωνιστικά ερευνητικά προγράμματα</p> <p>Ικανοποιητική διεθνής αποδοχή και απήχηση του ερευνητικού έργου (citations) των μελών ΔΕΠ του Τμήματος</p> <p>Ενεργή συμμετοχή του μεταπτυχιακού φοιτητικού δυναμικού και υποψηφίων διδασκτόρων στις ερευνητικές δραστηριότητες του Τμήματος</p>	<p>Ενίσχυση της συνεργασίας μεταξύ των μελών ΔΕΠ των εργαστηρίων του Τμήματος</p> <p>Έλλειψη χώρων για την εργασία των ερευνητών/τριών</p>	<p>Πολλαπλές πηγές χρηματοδότησης εθνικών και ευρωπαϊκών ερευνητικών προγραμμάτων</p> <p>Προώθηση της έρευνας με ενίσχυση συνεργασιών σε αντικείμενα αιχμής με ιδρύματα του εξωτερικού</p> <p>Ενίσχυση συνεργασιών με παραγωγικούς φορείς ώστε να αξιοποιούνται τα αποτελέσματα της ερευνητικής δραστηριότητας</p>	<p>Το γραφειοκρατικό πλαίσιο</p> <p>Δυσκολίες στην αναζήτηση και διατήρηση χρηματοδότησης</p> <p>Δυσκολία στην διατήρηση συνεργασίας με ενδιαφερόμενους εξωτερικούς φορείς</p> <p>Διαχείριση της εγκυρότητας ανοιχτών δεδομένων</p> <p>Εργασιακή εξουθένωση</p>
--------------------------------------	---	--	--	---

<p>Άξονας 3: Διεθνοποίηση</p>	<p>Έδρα σε μεγάλο αστικό κέντρο με πολυπολιτισμική ταυτότητα</p> <p>Αποδοχή της πολιτιστικής διαφορετικότητας/ετερότητας και της παγκόσμιας πολιτιστικής κληρονομιάς</p> <p>Προσέλκυση υψηλού επιπέδου φοιτητών/τριών</p> <p>Διδακτικό και ερευνητικό προσωπικό διεθνούς αναγνώρισης</p>	<p>Περιορισμένη διεθνοποίηση: Αν και υπάρχουν πρωτοβουλίες, οι ξενόγλωσσες προσφορές και η διεθνοποίηση θα μπορούσαν να ενισχυθούν περαιτέρω.</p> <p>Υποστελέχωση υπηρεσιών σε διοικητικό και τεχνικό προσωπικό</p>	<p>Νέο νομοθετικό πλαίσιο για τα ΑΕΙ που ενισχύει τη διεθνοποίηση και τη σύνδεση με την αγορά εργασίας</p> <p>Δημιουργία εξ αποστάσεως προγραμμάτων προπτυχιακών και μεταπτυχιακών προγραμμάτων σπουδών</p>	<p>Οικονομική κρίση</p> <p>Δυσμενείς δημογραφικές τάσεις</p>
<p>Άξονας 4: Σύνδεση με την κοινωνία και εξωστρέφεια</p>	<p>Συνεργασία με δομές υποστήριξης ατόμων με νοητική αναπηρία και με Φορείς Κοινωνικής Φροντίδας στο πλαίσιο Ιδρυματικού Μνημονίου Συνεργασίας</p> <p>Επισκέψεις φοιτητών/τριών σε δομές κοινωνικής μέριμνας στο πλαίσιο μαθημάτων του ΠΠΣ του Τμήματος και φιλοξενία των νέων με νοητική αναπηρία στον χώρο του Χαροκοπέιου</p> <p>Υλοποίηση χρηματοδοτούμενων ερευνητικών προγραμμάτων με σκοπό την προαγωγή βέλτιστων πρακτικών για την συμπερίληψη ατόμων από ευάλωτες κοινωνικές ομάδες στον εργασιακό χώρο αλλά και στην καθημερινότητα</p> <p>Υλοποίηση εθελοντικών δράσεων φιλανθρωπικού χαρακτήρα των φοιτητών/τριών σε συνεργασία με φορείς ή/και την τοπική κοινότητα</p>	<p>Μικρός αριθμός μαθημάτων ενσωματώνουν στις διδακτικές και βιωματικές δράσεις τους ευκαιρίες εξωστρέφειας και σύνδεσης με την τοπική κοινωνία</p>	<p>Αυξημένη ανάγκη για επιμόρφωση προσώπων και φορέων της τοπικής κοινότητας στο πλαίσιο προγραμμάτων που μπορούν να ενταχθούν στις δράσεις του ΚΕΔΙΒΙΜ του Χαροκοπέιου Πανεπιστημίου</p> <p>Επέκταση του καταλόγου των συνεργαζόμενων φορέων της Πρακτικής Άσκησης των φοιτητών/τριών του Τμήματος</p>	<p>Γραφειοκρατία</p> <p>Δυσκολία στη διαχείριση και διατήρηση των δράσεων που ενισχύουν την εξωστρέφεια του Τμήματος και τη σύνδεσή του με την τοπική κοινωνία</p>

	<p>Πρόσκληση επαγγελματιών στο πλαίσιο μαθημάτων για ενημέρωση των φοιτητών/τριών πάνω σε εξελίξεις στον εργασιακό τομέα, στην τεχνολογία</p> <p>Πραγματοποίηση εκπαιδευτικών επισκέψεων σε μουσεία, εργοστάσια, αρχαιολογικούς χώρους</p> <p>Οργάνωση και υλοποίηση φοιτητικών συνεδρίων</p> <p>Υλοποίηση εκπαιδευτικών προγραμμάτων σε συνεργασία με σχολεία της κοινότητας</p>			
<p>Άξονας 5: Συμπερίληψη – Έσες ευκαιρίες</p>	<p>Συμμετοχή φοιτητών/τριών με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες σε δράσεις του Τμήματος (π.χ. εκπαιδευτικές επισκέψεις, εκπαιδευτικές εκδρομές κ.α)</p> <p>Διασφάλιση της πρόσβασης στους χώρους του Τμήματος (Αίθουσες, Εργαστήρια) από όλους και όλες ανεξάρτητα από την ύπαρξη ειδικής εκπαιδευτικής ανάγκης ή αναπηρίας</p> <p>Συνεργασία διδασκόντων/ουσών και διοικητικού προσωπικού για την επίλυση θεμάτων που σχετίζονται με τη φοίτηση των φοιτητών/τριών με αναπηρία</p> <p>Συμμετοχή/εκπροσώπηση των φοιτητών/τριών του Τμήματος σε εθελοντική φοιτητική ομάδα</p>	<p>Περιορισμένη συμμετοχή διδασκόντων/ουσών σε ευκαιρίες επιμόρφωσης που αφορούν στη βελτίωση των διδακτικών πρακτικών και στην εφαρμογή συμπεριπλικών μεθόδων διδασκαλίας και αξιολόγησης</p> <p>Μικρός αριθμός μαθημάτων που προσφέρουν επιπρόσθετη διδασκαλία για φοιτητές/τριες με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες</p>	<p>Ολοένα και μεγαλύτερο ενδιαφέρον από νέους και νέες με αναπηρίες να εισαχθούν στο ΠΠΣ του Τμήματος</p> <p>Αξιοποίηση διδασκόντων/ουσών με γνώσεις στη συμπεριληπτική εκπαίδευση στο Πανεπιστήμιο σε επίπεδο Τμήματος ή Εργαστηρίων</p> <p>Αξιοποίηση ευκαιριών που προβλέπονται από το θεσμικό πλαίσιο για βελτίωση της συμπεριληπτικής εκπαίδευσης στο Τμήμα</p>	<p>Περιορισμένοι πόροι</p> <p>Αρνητικές στάσεις και συμπεριφορές</p>

	<p>υποστήριξης φοιτητών/τριών με αυξημένες ανάγκες και μαθησιακές δυσκολίες</p> <p>Συμμετοχή των διδασκόντων/ουσών του Τμήματος σε δράσεις που αφορούν στην ευαισθητοποίηση της ακαδημαϊκής κοινότητας απέναντι στην αναπηρία και στην επιμόρφωση σε θέματα διδασκαλίας και συμπερίληψης (π.χ. δράσεις ΚΕΔΙΜΑ)</p> <p>Καθιέρωση εργαστηριακών/φροντιστηριακών ασκήσεων με επιπρόσθετες ώρες ενισχυτικής διδασκαλίας για την καλύτερη υποστήριξη των φοιτητών/τριών με μαθησιακές δυσκολίες</p>			
--	--	--	--	--

Πίνακας 1β. Ανάλυση SWOT Προγραμμάτων Μεταπτυχιακών Σπουδών

	Δυνατά Σημεία	Αδύναμα Σημεία	Ευκαιρίες	Απειλές
	Μεταπτυχιακές Σπουδές			
	<p>Νέο ΠΜΣ στη Βιώσιμη Ανάπτυξη, με δύο νέες κατευθύνσεις</p> <p>Κατάρτιση εξειδικευμένων επιστημόνων</p>	<p>Χαμηλή ζήτηση της 2^{ης} ειδίκευσης του ΠΜΣ “Εκπαίδευση και Πολιτισμός”</p> <p>Μικρή αξιοποίηση προγράμματος ERASMUS+</p>	<p>Δυνατότητα δημιουργίας νέων διεθνών ΠΜΣ μέσω χρηματοδότησης από το Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας στο πλαίσιο της «Αριστείας». Έχουν κατατεθεί για αξιολόγηση, στο πλαίσιο του παραπάνω έργου, 3 προτάσεις νέων</p>	<p>Βιωσιμότητα κατευθύνσεων με μικρή ζήτηση</p> <p>Μικρός αριθμός εισακτέων στο ΔΔΔΠΜΣ “Ανάπτυξη Αειφόρου Τουρισμού:</p>

	<p>Διαμόρφωση πλαισίου συνεργασίας με ακαδημαϊκά ιδρύματα στην Ελλάδα και στο εξωτερικό</p> <p>Εκπόνηση ερευνητικών εργασιών και διπλωματικών εργασιών που μπορούν να αξιοποιηθούν για δημοσίευση σε περιοδικά ή/και σε συνέδρια</p> <p>Συνέχιση σπουδών αριθμού αποφοίτων σε διδακτορικό επίπεδο</p> <p>Προοπτικές εύρεσης εργασίας</p> <p>Δυνατότητα υλοποίησης πρακτικής άσκησης στο ΠΜΣ “Εκπαίδευση και Πολιτισμός” και στο ΔΔΔΠΜΣ “Ανάπτυξη Αειφόρου Τουρισμού: Πολιτισμική Κληρονομιά, Περιβάλλον, Κοινωνία”</p>	<p>από τους/τις μεταπτυχιακούς/ές φοιτητές/τριες</p> <p>Υποστελέχωση υπηρεσιών σε διοικητικό προσωπικό</p>	<p>διεθνών ΠΜΣ από το Τμήμα Οικονομίας και Βιώσιμης Ανάπτυξης και άλλες 2 διατμηματικές προτάσεις.</p> <p>Αύξηση κύρους και ζήτησης των 3 ΠΜΣ του Τμήματος (ΠΜΣ “Βιώσιμη Ανάπτυξη”, ΠΜΣ “Εκπαίδευση και Πολιτισμός”, ΔΔΔΠΜΣ “Ανάπτυξη Αειφόρου Τουρισμού: Πολιτισμική Κληρονομιά, Περιβάλλον, Κοινωνία”), λόγω της επικείμενης πιστοποίησής τους</p>	<p>Πολιτισμική Κληρονομιά, Περιβάλλον, Κοινωνία”</p> <p>Οικονομική κρίση - Υψηλό κόστος διδάκτρων</p> <p>Δυσκολία ολοκλήρωσης των σπουδών, πέραν της κανονικής διάρκειας, λόγω εργασιακού φόρτου</p>
--	--	--	--	--

Πίνακας 1γ. Ανάλυση SWOT Προγράμματος Διδακτορικών Σπουδών

	Δυνατά Σημεία	Αδύναμα Σημεία	Ευκαιρίες	Απειλές
	Διδακτορικές Σπουδές			
	<p>Αυξανόμενος αριθμός υποψηφίων διδασκόντων (ΥΔ) και αποφοίτων του ΠΔΣ</p> <p>Αύξηση των αριθμού δημοσιεύσεων ανά υποψήφιο διδάκτορα</p> <p>Αύξηση δημοσιεύσεων που αναφέρονται στη βάση δεδομένων Scopus</p>	<p>Σχετικά μικρός αριθμός ΥΔ με υποτροφία</p> <p>Καθυστέρηση στην ολοκλήρωση των σπουδών</p> <p>Αδυναμία εύρεσης γραφείων για την εγκατάσταση των ΥΠ</p> <p>Ανενεργά Διδακτορικά</p> <p>Έλλειψη δυνατότητας επικοινωνίας και συνεργασίας μεταξύ των ΥΔ του Τμήματος</p>	<p>Νέο θεσμικό πλαίσιο για βιομηχανικά διδακτορικά</p> <p>Αμειβόμενα διδακτορικά από ερευνητικά έργα</p> <p>Δυνατότητα εκπόνησης διδακτορικών με συν-επίβλεψη με πανεπιστήμιο της ημεδαπής ή και της αλλοδαπής</p>	<p>Δυσκολία παροχής υποτροφίας για διδακτορικές σπουδές</p>

9. Στρατηγικό Σχέδιο Έρευνας 2024-2028

Το λεπτομερές Στρατηγικό Σχέδιο Έρευνας 2024-2028 του Τμήματος Οικονομίας και Βιώσιμης είναι αναρτημένο στην ιστοσελίδα του Τμήματος (<https://www.dhee.hua.gr/images/2024/11/sxediasmos-erevnas-toba-2024-2028.pdf>).

Παρακάτω παρουσιάζονται τα εργαστήρια του Τμήματος με αλφαβητική σειρά, οι ερευνητικοί άξονες προτεραιότητας, όπως οι δείκτες στοχοθεσίας, ανά εργαστήριο.

Πίνακας 2. Ερευνητικοί άξονες προτεραιότητας, σχέση με Βιωσιμότητα

Τομέας	Ανάπτυξη (νέος – εξελισσόμενος)	Σχετίζεται με Βιωσιμότητα	Προοπτική συνεργασίας (αναφέρεται Τμήμα/Τομέα Έρευνας)
Τρόφιμα και Περιβάλλον, Βιώσιμη Δίαιτα, Επισιτιστική Επάρκεια και Υγεία		Ναι	Ναι Τμήμα Διαιτολογίας Διατροφής, Τμήμα Γεωγραφία
Κυκλική οικονομία, κύκλος ζωής προϊόντων και ποσοτική εκτίμηση περιβαλλοντικού αποτυπώματος	Νέος	Ναι	Ναι Τμήμα Γεωγραφίας
Δυναμική της κάλυψης και χρήσης γης		Ναι	Ναι Τμήμα Γεωγραφίας
Βιώσιμες Πρακτικές Τουριστικών Προορισμών και Επιχειρήσεων	Νέος	Ναι	
Βιωσιμότητα και Τεχνολογικές Εξελίξεις στον Τομέα της Υλικής και Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς		Ναι	
Οικονομικά του περιβάλλοντος και της κλιματικής αλλαγής	Νέος (Οικονομικά της Κλιματικής Αλλαγής).	Ναι	Ναι Τμήμα Γεωγραφίας Τμήμα Πληροφορικής και Τηλεματικής
Βιώσιμη οικονομική συμπεριφορά και εφοδιαστική αλυσίδα		Ναι	
Βιώσιμη αστική και περιφερειακή ανάπτυξη		Ναι	
Εφαρμοσμένη οικονομική ανάλυση		Ναι	
Οικογένεια και ανάπτυξη παιδιού		Ναι	
Ποιοτική εκπαίδευση και μάθηση		Ναι	Ναι “Όλα τα Τμήματα
Θετική ψυχολογία και συμβουλευτική	Νέος	Ναι	

Πίνακας 3. Δείκτες Απόδοσης με στόχο την ενίσχυση της ερευνητικής επίδοσης

Δείκτης Απόδοσης (KPI)	Τιμή Στόχος (στο τέλος 5ετίας)	Επεξήγηση (όπου απαιτείται)
Ανάπτυξη ολοκληρωμένων υποδομών που προάγουν την έρευνα στο Τμήμα και δεν υπάρχουν ήδη (να τεκμηριωθεί) (αριθμητικά και αναφορά υποδομής)	2	Εργαστήριο Υπολογιστών Βιώσιμης Ανάπτυξης Βιώσιμο Campus as a Test Bed
Νέα πεδία έρευνας που θα υποστηριχθούν (Δεν καλλιεργούνται τώρα) (αριθμητικά και αναφορά πεδίων)	5	Κυκλική οικονομία και απόβλητα Οικονομική της κλιματικής αλλαγής Νομισματική πολιτική και κλιματική κρίση Δημοσιονομική πολιτική και κλιματική κρίση Συμβουλευτική και εφαρμογές στο σχολικό περιβάλλον
Αριθμός νέων διδακτορικών σε βασική έρευνα στα ενδιαφέροντα του Τμήματος (αριθμητικά και αναφορά τομέων)	16	Τρόφιμα και Περιβάλλον, Βιώσιμη Δίαιτα, Επισιτιστική Επάρκεια και Περιβάλλον: 2 Κυκλική Οικονομία, κύκλος ζωής προϊόντων και ποσοτική εκτίμηση περιβαλλοντικού αποτυπώματος: 1 Δυναμική της κάλυψης και χρήσης γης: 1 Βιώσιμες πρακτικές τουριστικών προορισμών και επιχειρήσεων: 2 Οικονομικά του περιβάλλοντος και της κλιματικής αλλαγής: 1 Βιώσιμη οικονομική συμπεριφορά και εφοδιαστική αλυσίδα (Ενεργειακή φτώχεια): 1 Βιώσιμη αστική και περιφερειακή ανάπτυξη (Βιώσιμος αστικός τουρισμός): 1 Εφαρμοσμένη Οικονομική Ανάλυση (Οικονομικά της κλιματικής κρίσης): 1 Οικογένεια και ανάπτυξη παιδιού: 2 Ποιοτική εκπαίδευση και μάθηση: 2 Θετική ψυχολογία και συμβουλευτική: 2
Αριθμός μεταδιδακτορικών ερευνητών που θα υποστηριχθούν	10	
Αύξηση παραγόμενων δημοσιεύσεων σε αναγνωρισμένα περιοδικά (Scopus) στους τομείς έρευνας που προτείνονται (ποσοστό αύξησης σε επίπεδο 5ετίας σε σχέση με τον αριθμό των τελευταίων 5 ετών)	10%	
Προσέλκυση πρόσθετης χρηματοδότησης (ποσοστό αύξησης σε σχέση με την χρηματοδότηση των τελευταίων 5 ετών)	10%	
Αριθμός έργων που το Τμήμα μπορεί να έχει ρόλο συντονιστή (αριθμός)	6	

Πίνακας 4. Δείκτες Απόδοσης με στόχο την ενίσχυση της Διεθνοποίησης Έρευνας

Δείκτης Απόδοσης (KPI)	Τιμή Στόχος (στο τέλος 5ετίας)	Επεξήγηση (όπου απαιτείται)
Αριθμός ξένων ερευνητών/συνεργατών που θα φιλοξενηθούν στο Τμήμα (αριθμός)	1	
Αριθμός νέων διεθνών/εθνικών συνεργασιών με στόχο την έρευνα (αριθμός)	14	
Αριθμός διδασκόντων από το εξωτερικό (διεθνών φοιτητών) (αριθμός)	1	

Πίνακας 5. Δείκτες Απόδοσης με στόχο την Αξιοποίηση Αποτελεσμάτων Έρευνας – Κουλτούρα Καινοτομίας

Δείκτης Απόδοσης (KPI)	Τιμή Στόχος (στο τέλος 5ετίας)	Επεξήγηση (όπου απαιτείται)
Αξιοποίηση υποδομών για τη διοργάνωση διαγωνισμών καινοτομίας και επιχειρηματικότητας (να αναφερθεί αριθμός)	1	
Αριθμός διαγωνισμών καινοτομίας και επιχειρηματικότητας που θα διοργανώσει το Τμήμα (αριθμός και τομείς)	2	

Πίνακας 6. Δείκτες απόδοσης με στόχο την Προαγωγή Ερευνητικής Συνεργασίας – Δημιουργίας διακριτού προφίλ για το Πανεπιστήμιο

Δείκτης Απόδοσης (KPI)	Τιμή Στόχος (στο τέλος 5ετίας)	Επεξήγηση (όπου απαιτείται)
Ανάπτυξη υποδομών που διευκολύνουν διεπιστημονική έρευνα (αριθμητικά και αναφορά υποδομής)	2	Εργαστήριο Υπολογιστών Βιώσιμης Ανάπτυξης Διαχείριση Αποβλήτων (Βιώσιμο Campus as a test bed).
Αριθμός νέων διδακτορικών με συνεπιβλέποντες από άλλα Τμήματα (αριθμητικά)	1	
Αύξηση παραγόμενων δημοσιεύσεων σε αναγνωρισμένα περιοδικά (Scopus) στους ανωτέρω τομείς σε συνεργασία με άλλα Τμήματα (ποσοστό αύξησης σε επίπεδο 5ετίας σε σχέση με τον αριθμό των τελευταίων 5 ετών και αριθμός)	10%	
Προσέλκυση πρόσθετης χρηματοδότησης σε επίπεδο διεπιστημονικής έρευνας (ποσοστό αύξησης σε σχέση με την χρηματοδότηση των τελευταίων 5 ετών)	10%	
Αριθμός έργων που το Πανεπιστήμιο μπορεί να έχει ρόλο συντονιστή (αριθμός και περιοχές)	2	Εθνικά

10. Ανάλυση SWOT

Συνοψίζοντας τα ανωτέρω βασικά σημεία του Σχεδίου Στρατηγικού Σχεδιασμού Ανάπτυξης της Έρευνας του Τμήματος Οικονομίας και Βιώσιμης Ανάπτυξης 2024-2028, η ανάλυση εφικτότητας της στρατηγικής του στόχευσης αποτυπώνεται στο παρακάτω σχήμα με αξιοποίηση του εργαλείου Ανάλυση SWOT (Πίνακας 6).

Πίνακας 7: Ανάλυση SWOT του στρατηγικού σχεδιασμού έρευνας του Τμήματος Οικονομίας και Βιώσιμης Ανάπτυξης.

Δυνατά Σημεία	Αδύναμα Σημεία	Ευκαιρίες	Απειλές
<p>Έρευνα υψηλού επιπέδου σχεδόν σε όλους τους πυλώνες της Βιώσιμης Ανάπτυξης του ΟΗΕ</p> <p>Θεσμοθετημένα Ερευνητικά Εργαστήρια</p> <p>Χρηματοδότηση από εθνικούς και ευρωπαϊκούς φορείς για ερευνητικά έργα.</p> <p>Συμμετοχή σε διεθνή ανταγωνιστικά ερευνητικά προγράμματα</p> <p>Ικανοποιητική διεθνής αποδοχή και απήχηση του ερευνητικού έργου (citations) των μελών ΔΕΠ του Τμήματος</p> <p>Ενεργή συμμετοχή του μεταπτυχιακού φοιτητικού δυναμικού και υποψηφίων διδασκτόρων στις ερευνητικές δραστηριότητες του Τμήματος</p>	<p>Μέτρια συνεργασία μεταξύ των μελών ΔΕΠ των εργαστηρίων του Τμήματος</p> <p>Έλλειψη χώρων για την εργασία των ερευνητών/τριών</p>	<p>Πολλαπλές πηγές χρηματοδότησης εθνικών και ευρωπαϊκών ερευνητικών προγραμμάτων</p> <p>Προώθηση της έρευνας με ενίσχυση συνεργασιών σε αντικείμενα αιχμής με ιδρύματα του εξωτερικού</p> <p>Ενίσχυση συνεργασιών με παραγωγικούς φορείς ώστε να αξιοποιούνται τα αποτελέσματα της ερευνητικής δραστηριότητας</p>	<p>Γραφειοκρατικό πλαίσιο</p> <p>Δυσκολίες στην αναζήτηση και διατήρηση χρηματοδότησης</p> <p>Δυσκολία στη διατήρηση συνεργασίας με ενδιαφερόμενους εξωτερικούς φορείς</p> <p>Διαχείριση της εγκυρότητας ανοιχτών δεδομένων</p> <p>Εργασιακή εξουθένωση</p>

11. Στρατηγικοί άξονες προτεραιότητας και Δράσεις – Στοχοθεσία

Με βάση την αποτύπωση της υφιστάμενης κατάστασης και της ανάλυσης SWOT που αφορά στο Τμήμα Οικονομίας και Βιώσιμης Ανάπτυξης, το στρατηγικό σχέδιο θέτει το πλαίσιο των στόχων του ΠΠΣ και των δράσεων προς την επίτευξή τους, καθώς και τους απαραίτητους δείκτες μέτρησης, όπως παρουσιάζονται στον ακόλουθο Πίνακα:

Άξονας 1: Διασφάλιση της Ποιότητας των Σπουδών						
	Δράση	Δείκτης 2022-2023	2024-2025	2025-2026	2026-2027	2027-2028
Στόχος 1 Αύξηση του βαθμού ικανοποίησης αποφοίτων από τα ΠΠΣ	Αξιοποίηση των αποτελεσμάτων των ερωτηματολογίων αξιολόγησης διδακτικού έργου -	4,11	4,15	4,17	4,22	4,25
Στόχος 2 Αύξηση του ποσοστού μαθημάτων ΠΠΣ που υποστηρίζονται από βιντεοσκοπημένες διαλέξεις	Κινητροδότηση Διδασκόντων	4%	4%	5%	5%	7%
Στόχος 3 Ποσοστό αποφοίτων έτους ως προς τις νέες εγγραφές έτους	-Εισαγωγή φροντιστηριακών μαθημάτων -Μαθητοκεντρική διδασκαλία - Ενίσχυση της φοιτητοκεντρικής διδασκαλίας και μάθησης - Υποστήριξη μελών ΔΕΠ σε σύγχρονες μεθόδους διδασκαλίας, μάθησης και αξιολόγησης	58,92%	59%	60%	61%	62%
Στόχος 4 Αύξηση του ποσοστού αποφοίτων στην κανονική διάρκεια σπουδών (ν)		47,37%	48%	49%	50%	52%
Στόχος 5 Μείωση του μέσου χρόνου λήψης πτυχίου		1,41	1,38	1,37	1,36	1,35

Άξονας 2: Ερευνητική ανάπτυξη						
	Δράση	Δείκτης 2022-2023	2024-2025	2025-2026	2026-2027	2027-2028
Στόχος 1 Μέσο πλήθος επιστημονικών δημοσιεύσεων με κριτές ανά μέλος ΔΕΠ (Scopus)	Ενίσχυση διδακτορικών σπουδών	2,9	3	3,1	3,2	3,3
Στόχος 2 Μέσο πλήθος αναφορών (citations) ανά μέλος Δ.Ε.Π.	Ενίσχυση ερευνητικών δραστηριοτήτων	64,2	70	80	90	100
Στόχος 3 Συνολική χρηματοδότηση έργων ανά μέλος Δ.Ε.Π.	Ενίσχυση διδακτορικών σπουδών Κέντρο υποστήριξης έρευνας	23.393,31 €	25.393,31 €	25.800 €	25.850€	25.900 €
Στόχος 4 Μέσο ετήσιο πλήθος ενεργών έργων ανά μέλος Δ.Ε.Π.	Ενίσχυση ερευνητικών δραστηριοτήτων	1,56	1,65	1,7	1,72	1,73
Στόχος 5 Μέσο ετήσιο πλήθος ευρωπαϊκών ενεργών έργων με συντονισμό από το ίδρυμα ανά μέλος Δ.Ε.Π	Ενίσχυση στήριξης για υποβολή προτάσεων έργων	0	0,05	0,1	0,1	0,1

Αξονας 3: Διεθνοποίηση						
	Δράση	Δείκτης 2022-2023	2024	2025	2026	2027-2028
Στόχος 1 Πλήθος ενεργών διεθνών συνεργασιών	Ενθάρρυνση συμμετοχής σε διεθνή φόρα (συνέδρια, διεθνή ερευνητικά προγράμματα, διεθνής κινητικότητα)	1	2	2	3	3
Στόχος 2 Ετήσιο ποσοστό εξερχόμενων φοιτητών ERASMUS στο σύνολο των ενεργών φοιτητών	Ενθάρρυνση φοιτητών προγραμματισμός ενημερωτικών εκδηλώσεων	1,13%	1,4%	1,5%	1,8%	2%
Στόχος 3 Ετήσιο ποσοστό εισερχόμενων φοιτητών ERASMUS στο σύνολο των ενεργών φοιτητών	Ενίσχυση συνεργασιών με συνεργαζόμενα πανεπιστήμια, εισαγωγή αγγλόφωνων μαθημάτων	1,58%	1,59%	1,7%	2%	2,5%
Στόχος 4 Ετήσιο Ποσοστό εξερχόμενων μελών Δ.Ε.Π. με ERASMUS στο σύνολο των μελών Δ.Ε.Π.	Ενίσχυση συνεργασιών με συνεργαζόμενα πανεπιστήμια, ενθάρρυνση μελών ΔΕΠ	5,56%	5,8%	6%	6.5%	7%
Στόχος 5 Πλήθος ξενόγλωσσων μαθημάτων για αλλοδαπούς φοιτητές ως ποσοστό του συνολικού αριθμού μαθημάτων	Αναμόρφωση προγράμματος σπουδών	0	1	1	2	2
Στόχος 6 Ετήσιο ποσοστό εισερχόμενων μελών Δ.Ε.Π. με ERASMUS προς τα μέλη Δ.Ε.Π. του Τμήματος	Ενίσχυση συνεργασιών με συνεργαζόμενα πανεπιστήμια, ενθάρρυνση μελών ΔΕΠ για πρόσκληση συναδέλφων	5%	5%	6%	8%	10%

Άξονας 4: Σύνδεση με την κοινωνία και εξωστρέφεια						
	Δράση	Δείκτης 2022-2023	2024-2025	2025-2026	2026-2027	2027-2028
Στόχος 1 Ωρες πρακτικής άσκησης	Αύξηση των ωρών Πρακτικής Άσκησης των φοιτητών/ριών	13%	15%	15%	15%	15%
Φορείς Πρακτικής Άσκησης	Αύξηση του αριθμού των συνεργαζόμενων φορέων που ενισχύουν την σύνδεση του Τμήματος με την τοπική κοινωνία (π.χ. φιλανθρωπικούς φορείς, φορείς υποστήριξης μεταναστών, φορείς της τοπικής αυτοδιοίκησης/του Δήμου Καλλιθέας κλπ)	44	50	50	55	55
Στόχος 2 Πλήθος επιστημονικών συνεδρίων που διοργανώνονται από τους/τις φοιτητές/τριες	Ενθάρρυνση των φοιτητών/τριών για οργάνωση και υλοποίηση συνεδρίων ή σεμιναρίων σε τομείς που ενδιαφέρουν την τοπική κοινωνία (π.χ. βιωσιμότητα, επιχειρηματικότητα, οικογένεια κα)	1	2	2	2	3
Στόχος 3 Δράσεις Συνεργασίας με τοπικούς φορείς- Δράσεις ομάδων εθελοντισμού	Δημιουργία εθελοντικής ομάδας φοιτητών/τριών του Τμήματος με αντικείμενο την εφαρμογή πρακτικών βιώσιμης ανάπτυξης στο χώρο του Πανεπιστημίου αλλά και εκτός Πανεπιστημίου σε συνεργασία με τον Δήμο ή άλλους φορείς	1	2	3	3	4

Άξονας 5: Συμπερίληψη – Ίσες ευκαιρίες

	Δράση	Δείκτης 2022-2023	2024-2025	2025-2026	2026-2027	2027-2028
Στόχος 1 Ποσοστό μαθημάτων που προσφέρουν φροντιστηριακά μαθήματα	Αύξηση των μαθημάτων που προσφέρουν ενισχυτική διδασκαλία και φροντιστηριακά μαθήματα	0	3	3	3	4
Στόχος 2 Αριθμός φοιτητών/τριών με αναπηρίες του Τμήματος που λαμβάνουν υποστήριξη	Αύξηση του αριθμού των φοιτητών/τριών με ειδικές εκπαιδευτικές ομάδες που λαμβάνουν υποστήριξη στο πλαίσιο των σπουδών τους στο Τμήμα μέσα από την ενίσχυση της συνεργασίας των διδασκόντων/ουσών με το Κέντρο Συμβουλευτικής και άλλες σχετικές υπηρεσίες του Πανεπιστημίου	4	5	6	7	7
Στόχος 3 Αριθμός φοιτητών/τριών με αναπηρίες που συμμετέχουν σε συνέδρια, δημοσιεύουν εργασίες	Αύξηση του αριθμού των φοιτητών/τριών με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες που συμμετέχουν σε συνέδρια ή δημοσιεύουν τις εργασίες τους μέσα από ενθάρρυνση και ανταποδοτικές δράσεις των μαθημάτων και των Εργαστηρίων	0	1	2	2	3
Στόχος 4 Αριθμός φοιτητών/τριών με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες του Τμήματος που είναι μέλη εθελοντικών ομάδων του Τμήματος ή του Πανεπιστημίου	Αύξηση του αριθμού των φοιτητών/τριών με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες του Τμήματος που αναλαμβάνουν εθελοντική δράση στο Τμήμα μέσα από ενημέρωση και ανταποδοτικές δράσεις (π.χ. επιμόρφωση)	1	3	3	4	4

12. Δράσεις επίτευξης στόχων Τμήματος 2024-2028

Οι δράσεις που αναμένεται να βοηθήσουν α) στη Διασφάλιση της Ποιότητας των Σπουδών, β) στην Ερευνητική ανάπτυξη, γ) στη Διεθνοποίηση, δ) στη Σύνδεση με την κοινωνία και εξωστρέφεια, και στ) στη Συμπερίληψη – Ίσες ευκαιρίες, συνοψίζονται επιγραμματικά στον παρακάτω Πίνακα:

Δράσεις για τα αδύνατα σημεία και τις απειλές
Διασφάλιση της Ποιότητας των Σπουδών
<ul style="list-style-type: none">
▪ Δημοσιοποίηση και εφαρμογή της πολιτικής ποιότητας με τη συμμετοχή όλων των εμπλεκόμενων φορέων.
▪ Ετήσια ανασκόπηση και εσωτερική επιθεώρηση του συστήματος διασφάλισης ποιότητας, σε συνεργασία με τη ΜΟΔΠΠ του Ιδρύματος, διασφαλίζοντας τη συνεχή αξιολόγηση και βελτίωση του Προγράμματος Προπτυχιακών Σπουδών (ΠΠΣ).
▪ Δέσμευση για συνεχή βελτίωση του ΠΠΣ και ενίσχυση της ακαδημαϊκής αριστείας.
▪ Δέσμευση για συνεχή βελτίωση των προγραμμάτων Μεταπτυχιακών Σπουδών (ΠΜΣ) και ενίσχυση της ακαδημαϊκής αριστείας.
▪ Όσο το δυνατόν καλύτερη αξιοποίηση των αποτελεσμάτων των ερωτηματολογίων αξιολόγησης διδακτικού έργου (και των ανοικτών ερωτήσεων), του πρώτου και δεύτερου κύκλου σπουδών.
▪ Εισαγωγή φροντιστηριακών μαθημάτων στα δύο πρώτα έτη σπουδών του ΠΠΣ, μετά από αίτημα των φοιτητών/τριών, για την καλύτερη κατανόηση και παρακολούθηση ορισμένων μαθημάτων.
▪ επικαιροποίηση ΠΠΣ 2025: Μείωση του αριθμού των μαθημάτων επιλογής για καλύτερη δομή και οργάνωση, δυνατότητα επιλογής μαθημάτων από το σύνολο των προσφερόμενων και όχι από ομάδες μαθημάτων, αύξηση του ποσοστού νέων μαθημάτων στο ΠΠΣ με στόχο την ανανέωση και προσαρμογή στις σύγχρονες εξελίξεις.
▪ Μαθητοκεντρική διδασκαλία μέσω στοχευμένων δράσεων, ενίσχυση της φοιτητοκεντρικής διδασκαλίας και μάθησης.
▪ Υποστήριξη μελών ΔΕΠ σε σύγχρονες μεθόδους διδασκαλίας, μάθησης και αξιολόγησης.
▪ Εξασφάλιση ότι οι φοιτητές/τριες αποκτούν τα απαιτούμενα προσόντα σύμφωνα με τα Ευρωπαϊκά και Εθνικά Πλαίσια Προσόντων.
▪ Ενίσχυση της ποιότητας και της αποτελεσματικότητας της διδασκαλίας μέσω της αξιοποίησης σύγχρονων διδακτικών πρακτικών και μέσων τεχνολογίας.
▪ Σύνδεση της διδασκαλίας με την έρευνα για την αξιοποίηση των ερευνητικών αποτελεσμάτων στην εκπαιδευτική διαδικασία.
Ερευνητική ανάπτυξη
<ul style="list-style-type: none">
▪ Ενίσχυση διδακτορικών σπουδών.
▪ Ενίσχυση χρηματοδοτούμενων διδακτορικών σπουδών.
▪ Ενίσχυση Υποστήριξης Έρευνας μέσω της πρότασης δημιουργίας του Κέντρου Υποστήριξης Έρευνας, του Τμήματος.
▪ Χρηματοδότηση για αγορά εξοπλισμού και πόρων για την έρευνα από το Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας, στο πλαίσιο των Πανεπιστημίων Αριστείας.

- Υποστήριξη της υποβολής προτάσεων/έργων και ανάπτυξης ερευνητικών υποδομών.

Διεθνοποίηση

- Προώθηση της διεθνούς κινητικότητας φοιτητών/τριών και προσωπικού μέσω του προγράμματος ERASMUS.
- Εισαγωγή ξενόγλωσσων μαθημάτων για την ενίσχυση της διεθνούς συνεργασίας.
- Αύξηση των διεθνών συνεργασιών και συμμετοχή σε διεθνή συνέδρια και προγράμματα.
- Κατάθεση προτάσεων για τη δημιουργία νέων Διεθνών Προγραμμάτων Μεταπτυχιακών Σπουδών, στο πλαίσιο της Χρηματοδότησης των Πανεπιστημίων «Αριστείας» από το Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας.
- Οργάνωση και Υλοποίηση Θερινών Σχολείων με συνεργαζόμενα ΑΕΙ του εξωτερικού.
- Ενίσχυση συνεργασιών με συνεργαζόμενα πανεπιστήμια, ενθάρρυνση μελών ΔΕΠ για πρόσκληση συναδέλφων.
- Δημιουργία νέου ιστότοπου του Τμήματος εντός του 2025, για όλα τα προγράμματα σπουδών, με στόχο και τη διευκόλυνση στις διεθνείς συνεργασίες.

Σύνδεση με την κοινωνία και εξωστρέφεια

- Ενθάρρυνση των φοιτητών/τριών για οργάνωση και υλοποίηση συνεδρίων ή σεμιναρίων σε τομείς που ενδιαφέρουν την τοπική κοινωνία (π.χ. βιωσιμότητα, επιχειρηματικότητα, οικογένεια κ.ά.).
- Αύξηση του αριθμού των συνεργαζόμενων φορέων που ενισχύουν τη σύνδεση του Τμήματος με την τοπική κοινωνία (π.χ. με φιλανθρωπικούς φορείς, φορείς υποστήριξης μεταναστών, φορείς της τοπικής αυτοδιοίκησης/του Δήμου Καλλιθέας κ.λπ.).
- Δημιουργία εθελοντικής ομάδας φοιτητών/τριών του Τμήματος με αντικείμενο την εφαρμογή πρακτικών βιώσιμης ανάπτυξης στον χώρο του Πανεπιστημίου αλλά και εκτός Πανεπιστημίου σε συνεργασία με τον Δήμο ή άλλους φορείς.
- Σύνδεση με την κοινωνία και την αγορά εργασίας:
  - Ενίσχυση της Πρακτικής Άσκησης (αύξηση ωρών) και της διασύνδεσης των αποφοίτων με την αγορά εργασίας.
  - Παροχή σεμιναρίων και επιμορφώσεων για την καλύτερη σύνδεση των φοιτητών/τριών με τις ανάγκες της κοινωνίας.
  - Μνημόνια συνεργασίας με διάφορους φορείς.

Συμπερίληψη – Ίσες ευκαιρίες

- Εξασφάλιση ίσων ευκαιριών για όλους τους φοιτητές/τριες, συμπεριλαμβανομένων των ατόμων με αναπηρίες.
- Υποστήριξη φοιτητών/τριών με αναπηρίες μέσω υποδομών και κατάλληλων διδακτικών πρακτικών.
- Αύξηση των μαθημάτων που προσφέρουν ενισχυτική διδασκαλία και φροντιστηριακά μαθήματα.
- Αύξηση του αριθμού των φοιτητών/τριών με ειδικές εκπαιδευτικές ομάδες που λαμβάνουν υποστήριξη στο πλαίσιο των σπουδών τους στο Τμήμα, μέσα από την

ενίσχυση της συνεργασίας των διδασκόντων/ουσών με το Κέντρο Συμβουλευτικής και άλλες σχετικές υπηρεσίες του Πανεπιστημίου.

- Αύξηση του αριθμού των φοιτητών/τριών με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες που συμμετέχουν σε συνέδρια ή δημοσιεύουν τις εργασίες τους μέσα από ενθάρρυνση και ανταποδοτικές δράσεις των μαθημάτων και των Εργαστηρίων.
- Αύξηση του αριθμού των φοιτητών/τριών με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες του Τμήματος που αναλαμβάνουν εθελοντική δράση στο Τμήμα μέσα από ενημέρωση και ανταποδοτικές δράσεις (π.χ. επιμόρφωση).

13. Συμπεράσματα

Το Τμήμα Οικονομίας και Βιώσιμης Ανάπτυξης έχει επιτελέσει σημαντική πρόοδο μέχρι σήμερα, δεδομένης και της πιστοποίησής του από το Συμβούλιο της Αρχής Διασφάλισης της Ποιότητας στην Ανώτατη Εκπαίδευση (ΑΔΙΠ), στις 16.05.2019, καθώς, όπως κρίθηκε από τους εξωτερικούς αξιολογητές, παρουσίαζε πλήρη συμμόρφωση με τις αρχές του προτύπου ΠΠΣ. της ΑΔΙΠ και τις αρχές Διασφάλισης Ποιότητας του Ευρωπαϊκού Χώρου Ανώτατης Εκπαίδευσης (ESG 2015). Ωστόσο, το Τμήμα θέτει σταθερά νέους μελλοντικούς στόχους βελτίωσης ή και ενδυνάμωσης πολλών υφιστάμενων, καθώς επιδιώκεται η συνεχής εξέλιξη και βελτίωση των δεικτών ποιότητας της επίδοσής του σε γενικότερους και ειδικότερους τομείς της λειτουργίας του, όπως ο βαθμός της αναγνωρισιμότητάς του σε εθνικό και διεθνές επίπεδο, η οργάνωση στις υποδομές και στα προγράμματα σπουδών του, ώστε να εναρμονίζεται με τις σύγχρονες εκπαιδευτικές και κοινωνικές ανάγκες, η διασύνδεσή του με την αγορά εργασίας προς όφελος των αποφοίτων του, η διατήρηση και βελτίωση της ακαδημαϊκής του φυσιογνωμίας και του υψηλού επιπέδου του εκπαιδευτικού και ερευνητικού του έργου, ο εναρμονισμός του με τις τρέχουσες κοινωνικές ανάγκες και η διεύρυνση της εξωστρέφειάς του προς Πανεπιστήμια και ερευνητικά κέντρα του εσωτερικού και του εξωτερικού. Οι στόχοι του Τμήματος εναρμονίζονται πλήρως με τους γενικούς στόχους του Στρατηγικού Σχεδίου του Πανεπιστημίου. Για την προώθηση των δράσεων και την επίτευξη των στρατηγικών στόχων του Τμήματος είναι σημαντικές οι συνεργασίες τόσο με τα άλλα Τμήματα του Πανεπιστημίου όσο και με άλλους ακαδημαϊκούς και ερευνητικούς φορείς και ιδρύματα, αλλά και με φορείς της κοινωνίας και της Πολιτείας.

